

Міністерство освіти і науки України
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Філософський факультет
Кафедра політології

ВИТОКИ ТА ЕВОЛЮЦІЯ ПОЛІТИЧНОЇ ІДЕОЛОГІЇ НЕОНАЦИЗМУ

Кваліфікаційна робота
зі спеціальності 052 «Політологія»
освітнього ступеня «Магістр»

студента II курсу ОР «магістр»
денної форми навчання
спеціальності «Політологія»
Паламарчука Богдана Анатолійовича

Допущено до захисту:

Завідувач кафедри _____

Науковий керівник –
Доктор політичних наук, професор
Професор кафедри політології
Обушний Микола Іванович

Київ - 2020 р.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПОЛІТИЧНОЇ ІДЕОЛОГІЇ НЕОНАЦИЗМУ	5
ВИСНОВКИ ДО 1 РОЗДІЛУ	11
РОЗДІЛ 2. ВИТОКИ ТА СТАНОВЛЕННЯ НЕОНАЦИСТСЬКОЇ ІДЕОЛОГІЇ.	13
ВИСНОВКИ ДО 2 РОЗДІЛУ	37
РОЗДІЛ 3. УНІВЕРСАЛІЗАЦІЯ ТА МІЖНАРОДНА ЕКСПАНСІЯ ПОЛІТИЧНОЇ ІДЕОЛОГІЇ НЕОНАЦИЗМУ	39
ВИСНОВКИ ДО 3 РОЗДІЛУ	58
ВИСНОВОК.....	60
СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ.....	64

ВСТУП

Актуальність цього дослідження визначається тим, що крайні праві політичні партії у країнах Європи стають все популярнішими, а з ними у велику політику повертають і оновлені нацисти. Тепер вони перетворюються у невід'ємну складову політичних систем європейських країн і не тільки. Уперше за довгий час стабільності змінюючи характер партійних систем Європи. Дедалі актуальнішими стають виклики імміграції, мультикультуралізму, глобалізації, що потребують чітких відповідей та рішень, у той час як традиційні політичні партії їх запропонувати не можуть. Це сприяє електоральній привабливості крайніх правих, а з ними і неонацистів, для яких зазначені питання були центральними практично впродовж усієї історії їхнього існування.

Наприклад, Моріс Глела-Ахаханзо, представник Комісії Організації Об'єднаних Націй з питань прав людини, стверджував, що «неофашизм та неонацизм здобувають підтримку в багатьох державах, особливо в Європі. Це відображається в електоральних перемогах нових політичних партій правого спрямування, що пропагують ксенофобію, напади на етнічні, національні та релігійні меншини і відстоюють расову чи етнічну чистоту держав, де вони діють».

Окрім того, у науковому середовищі та у громадському вжитку існує певна плутанина із вживанням термінів на позначення різних течій праворадикальних ідеологій. Наприклад, в Україні та на пострадянському просторі часто виникає плутанина із вживанням термінів «фашизм», «нацизм». А організації які наслідують ці ідеології, переважно уникають використання цих означень через їх негативну конотацію.

Оксана Забужко на одній із останніх панельних дискусій заявила: «Коли ми думаємо про тоталітаризм, ми одразу думаємо про тоталітаризми минулого. Ми погано впізнаємо тоталітаризми у нових формах. Йдеться саме про сучасний світ, який пітніє новими формами і кольорами фашизмів всіх гатунків».

Відповідно, проблема дослідження сутності й особливостей неонацизму є не лише актуальною, а й недостатньо розвиненою.

Метою дослідження є комплексний аналіз витоків, сутності та особливостей розвитку та функціонування неонацистської ідеології.

Реалізація поставленої мети зумовила вирішення наступних **задач** дослідження:

- з'ясувати, що собою являє неонацизм;
- визначити відмінності у категоріях правих ідеологій;
- визначити витoki, особливості та ідеологію неонацистського руху;
- дослідити еволюцію та специфіку міжнародного неонацистського руху та його ідеологію;

Об'єктом дослідження є політичні ідеології.

Предметом дослідження є витoki та еволюція політичної ідеології неонацизму.

У процесі дослідження автором використовувалися такі наукові **методи**: описовий, системний, історичний, структурно-функціональний, компаративний, контент-аналізу.

Структуру роботи складають вступ, три розділи, висновки та список використаних джерел. Загальний обсяг роботи становить 71 сторінку, список використаних джерел нараховує 77 найменувань.

РОЗДІЛ 1. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПОЛІТИЧНОЇ ІДЕОЛОГІЇ НЕОНАЦИЗМУ

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі аспекти функціонування неонацистських політичних об'єднань та ідеології, розкриваються у наукових дослідженнях правого радикалізму таких українських дослідників як В'ячеслав Ліхачов, Антон Шеховцов, Андреас Умланд та Ілья Будрайтскіс.

Неонацизм як предмет дослідження в англomовній науковій літературі має довшу історію. Тому англomовна наукова література значно ширше охоплює історію та ідеологію неонацистських рухів. Найчастіше зустрічаються дослідження американських дослідників. Серед них Ерік Бразерс описує проблему розвитку неонацизму у післявоєнній Німеччині.[47] Американський науковець Вілліам Літл досліджував ідеологію неонацизму, вихід із неонацистського руху та поширення ідеології серед американських республіканців. Літл написав роботу «Покидаючи життя у політичному насильстві: Нео-нацистський вихід» у якому описав ідеологію нео-нацизму з точки зору колишнього прихильника.[61] Американський дослідник Мартін А.Лі написав книгу «Звір знову пробуджується: відродження фашизму від шпигунів Гітлера до сьгоднішніх неонацистських груп і правих екстремістів» у якій найбільш обширно описав виживання неонацистської ідеології у часи «Холодної війни» та попередив про загрозу активізації неонацистів у ХХІ столітті.[42]

Фредрік Сімонеллі вніс значний вклад у дослідження проявів неонацизму у Америці, а також універсалізацією ідеології націонал-соціалізму та створення міжнародної мережі. Науковець відомий книгою «Американський Фюрер: Джордж Лінкольн Роквелл і Американська Нацистська партія».[64]

Проблематикою універсалізації ідеології націонал-соціалізму та утворенням міжнародних мереж займався також британський науковець Паул Джексон із університету Нортгемптона. Джексон написав роботу «Мріючи

про націонал-соціалістичний світ: Світовий Союз Націонал-Соціалістів (ССНС) і візія транснаціонального нео-нацизму».

Огляд досліджень російських науковців показав сильну заангажованість та необ'єктивність у дослідженні неонацизму, тому до уваги у даному дослідженні не бралось.

Окрім, того неонацизм нерозривно пов'язаний із правим радикалізмом, правим екстремізмом та правим популізмом. Використовують також характеристики «ультра» та «фашистські» (у широкому сенсі цього поняття) Тому є необхідність у визначенні цих понять також.

Питанню правого екстремізму та його головних напрямів присвячені дослідження Х. Арендт, Р. Арона, Н. Бурдерона, В. Віппермана, Н. Боббіо, А.Грачьова, Г. Касьянова, Р. Райха, Е. Паїна, Р. Паньковського, Л. Ренсманна та ін.

Аналізом поняття правоекстремістських партій займалися нідерландський спеціаліст з радикальних рухів К. Мадде та чеський науковець Л. Копечек. Проблему визначення основних рис та типології крайньоправих партій розглядали італійський науковець П. Ігназі та швейцарський дослідник Х.-Дж. Бетц.

У широкому визначенні сформульованому німецькими дослідниками Х. Функе та Л. Ренсманном, «правий екстремізм» – це конгломерат антидемократичних рухів, в основі яких антиєгалітаристські та антиуніверсалістські ідеології "етнічної" нерівності та ненависті, ізоляції та переслідування тобто всього, що відрізняється від стандартних норм, расизм, антисемітизм і націоналізм. [4]

Найбільш дискусійним відношенням є різниця між термінами extreme – radical та extreme –populist. Першу пару понять потрібно розглядати у контексті розуміння екстремізму та радикалізму.

Голландський дослідник К. Мадде виділяє два підходи до розмежування екстремізму і радикалізму: німецький та американський. Чеський політолог Л. Копечек називає ці підходи європейсько-континентальним та англосаксонським.[4]

Прихильники німецького (європейсько-континентального) підходу ці поняття розмежовують. Так, екстремізм характеризується відкиданням ідеї ліберальної демократії, антипарламентською орієнтацією і антиєгалітаристським характером. Радикалізм виступає проміжною ланкою між екстремізмом та поміркованістю.

Американський (англосаксонський) підхід ототожнює екстремізм і радикалізм. Для них радикалізм має широке значення, яке формувалось під впливом нативізму (nativism). Нативізм – це практика або політика захисту інтересів місцевого населення від іммігрантів [10, 34]. Історично нативізм увібрав у себе мілітаризм, християнський фундаменталізм, ворожість до центрального уряду, антикомунізм, ворожість до іноземців.

Ці підходи варто також доповнити третім, який буде розкривати особливості розуміння понять екстремізму та радикалізму в політологічній думці пострадянських держав. У цьому підході, як і в європейсько-континентальному, відбувається розмежування між цими поняттями, однак якщо європейці проводили межу через цілі діяльності політичних партій та політичних ідеологій(знищення демократичного ладу та його часткової зміни), то у постсоціалістичній думці межа проходить через їх природу (ідея або дія). Відповідно постсоціалістичний підхід екстремістськими визначає тільки ті ідеології та партії, які активно діють на впровадження своїх ідей з порушенням закону.

Радикалізм у багатьох аспектах збігається з екстремізмом, зокрема в методах діяльності та способах вираження поглядів, але лише доти, доки це не виходить за рамки норм, закріплених у законодавчих актах.

Другий заперечує ототожнення правого екстремізму та правого популізму. Прихильники цього підходу розглядають популізм лише як стиль поведінки до якого іноді вдаються праві сили (А. ПфахлТраугхбер)

К. Мадде виділяє основні три підходи до визначення основних рис правого екстремізму: кількісний, якісний та змішаний. У першому випадку всі ознаки є однопорядковими. У другому випадку серед рис виокремлюється одна визначальна (головна). Наприклад, антидемократичність. Останній підхід об'єднує два попередні, тобто він передбачає, що у різних аспектах діяльності партії існує своя визначальна риса. Наприклад, у питанні ієрархічності правому екстремізму притаманний авторитаризм, а в питанні егалітаризму – расизм.

Дослідники Ю. Фальтер та С. Шуман виокремлюють 10 рис правого екстремізму: крайній націоналізм, етноцентризм, антикомунізм, антипарламентаризм, антиплюралізм, мілітаризм, культурний песимізм, антиамериканізм, сильний лідер або виконавча гілка влади, контроль за правопорядком [9, 11].

Італійський дослідник націоналізму П. Ігназі виокремлює три основні риси крайньоправих партій:

- 1) крайньоправа позиція у спектрі (вісі) праві-ліві;
- 2) зв'язок з фашизмом у широкому сенсі поняття (міфологічність та принципи);
- 3) захист цінностей, політики чи положень, що делегітимізують або відкидають демократичну систему.

У сучасних умовах, на думку дослідника, ці риси мають певні суперечності, особливо це стосується другої та третьої. Суперечність з другою рисою полягає в тому, що більшість сучасних правоекстремістських політичних партій заперечують зв'язок з фашизмом і нацизмом публічно.

Третя порушує питання спорідненості крайньоправих з такими поняттями, як антисистемні (Дж. Сарторі) та антиурядові (С.-В. Шелдон) партії.

Австрійський політолог А. Шедлер пропонує окреме поняття для характеристики таких політичних об'єднань правого та лівого гатунку – “anti-political-establishment parties” (партії, що виступають проти панівних) або антипартії. Діяльність останніх виходить за межі традиційного західноєвропейського розуміння політичної партії. Антипартії висувають на перший план суспільний аспект; порушують питання, які не входять до списку основних напрямків суперництва політичних партій; антипартії спрямовані не на загальні матеріальні, а на конкретні цінності; акцентують свою увагу на символічних діях, мітингах, рухах протесту; мають централізовану систему управління з харизматичним лідером.

Англомовні словники словом «нео-нацист» визначають члена групи людей, які вважають, що білі люди кращі за інших людей і які іноді застосовують насильство щодо людей, які не білі; [48] людину, яка належить до політичної організації, переконання якої натхненні нацизмом або схожі на нацизм. [47]

Однак, таке визначення є занадто широким для політології. Оскільки під нього підпадає значно більше коло груп, які визначені іншими поняттями.

Український дослідник В'ячеслав Ліхачов вважає, що *«Неонацизм — це доволі вузький термін, під який підпадає невеликий сегмент правоекстремістських груп, який робить акцент на питаннях расизму, етнічної чистоти тощо»*

Неонацизм - термін, для позначення різного роду праворадикальних та іноді правоекстремістських рухів та ідеології, що певною мірою симпатизують націонал-соціалізму і Третьюму Рейху, відкрито або приховано пропагують його ідеї або діячів, а також просто осіб, які використовують атрибутику націонал-соціалізму. Сучасний неонацизм запозичує такі елементи від

нацистської доктрини, як положення про шовінізм, ультра націоналізм, расизм, ксенофобію, ейблізм, гомофобію, ромофобію, антикомунізм або антикапіталізм і антисемітизм. Крім цього, характерною рисою неонацизму є використання символіки та возвеличування Адольфа Гітлера. Однак через заборону у деяких країнах символіки або пропаганди нео-нацизму поширене використання їх еквівалентів та прихована пропаганда.

Неонацизм складається з войовничих, соціальних чи політичних рухів після Другої світової війни, які прагнуть відродити та впровадити ідеологію нацизму. Неонацисти прагнуть використовувати свою ідеологію для пропаганди ненависті та нападу на меншини, або в деяких випадках для створення фашистської держави.[64] Це глобальне явище з організованим представництвом у багатьох країнах та міжнародними мережами. Заперечення Голокосту є загальною рисою, як і включення нацистської символіки та захоплення Адольфа Гітлера.

Часто неонацизм позначали таким поняттям «неофашизм» або просто узагальнюючим «праворадикальність» або «крайньо праві», навіть без заглиблення у специфіку ідеології. Це можна зустріти як в наукових працях, так і у висловлюваннях політиків та посадових осіб.

Наприклад, Моріс Глела-Ахаханзо, представник Комісії Організації Об'єднаних Націй з питань прав людини, стверджував, що «неофашизм та неонацизм здобувають підтримку в багатьох державах, особливо в Європі. Це відображається в електоральних перемогах нових політичних партій правого спрямування, що пропагують ксенофобію, напади на етнічні, національні та релігійні меншини і відстоюють расову чи етнічну чистоту держав, де вони діють». [4]

В Україні та на пострадянському просторі часто виникає плутанина із вживанням термінів «фашизм», «нацизм». Можливо, це пов'язано з панівною ідеологією соціалістичного табору, керівництво якого не дуже хотіло акцентувати увагу на подібності до свого ворога у Другій Світовій Війні. А

організації які наслідують ці ідеології, переважно уникають використання цих означень через їх негативну конотацію.

У статті Громадського ТБ «Чому неонацисти не хочуть називати себе неонацистами?» розповідається історія про те, як українська неонацистська організація С14 подала до суду на медіа. Організацію охарактеризували як неонацистську українські дослідники праворадикальних та екстремістських рухів Андреас Умланд, Вячеслав Ліхачов та низка світових ЗМІ: Washington Post, Reuters, «Радіо Свобода» і навіть Палата громад британського парламенту. Однак, організація вирішила судитись із журналістами. [37]

На припущення, чому організація відмовляється від такого означення, журналісти припускають що «Можливо тому, що слово «нацизм (хай і «нео») має негативне забарвлення в Україні, нацистська символіка заборонена законом, а організація С14 бореться за свою роль у суспільстві – обирається до громадських рад, муніципальної варті Києва, проводить освітні заходи».

Така ситуація не унікальна. Раніше американські борці за громадянські права та правозахисники досягли того, що слова «білий супрематист» чи «расист» стали неприйнятними в суспільстві. Ці терміни набули негативної конотації. Поступово для таких організацій з'явився термін «alt right», по суті евфемізм, пом'якшення, хоча йдеться про ту саму ідеологію.

Так само і неонацисти часто хочуть пом'якшити свій образ, при цьому не бажаючи відмовитись від самих ідей.

ВИСНОВКИ ДО 1 РОЗДІЛУ

Таким чином, ми встановили що неонацистська ідеологія відноситься до крайньоправих політичних ідеологій. Прихильники неонацизму часто антисистемні, антиурядові, а деякі з них вдаються до правого екстремізму.

Неонацизм - термін, для позначення різного роду праворадикальних та іноді правоекстремістських рухів та ідеологій, що певною мірою симпатизують

націонал-соціалізму і Третьюму Рейху, відкрито або приховано пропагують його ідеї або діячів, а також просто осіб, які використовують атрибутику націонал-соціалізму. Сучасний неонацизм запозичує такі елементи від нацистської доктрини, як положення про шовінізм, ультра націоналізм, расизм, ксенофобію, ейблізм, гомофобію, ромофобію, антикомунізм або антикапіталізм і антисемітизм. Крім цього, характерною рисою неонацизму є використання символіки та возвеличування Адольфа Гітлера. Однак через заборону у деяких країнах символіки або пропаганди нео-нацизму поширене використання їх еквівалентів та прихована пропаганда.

РОЗДІЛ 2. ВИТОКИ ТА СТАНОВЛЕННЯ НЕОНАЦИСТСЬКОЇ ІДЕОЛОГІЇ.

Історія неонацистських політичних партій та рухів розпочинається одразу ж після закінчення Другої світової війни. З цією тезою погоджується переважна більшість зарубіжних дослідників, які аналізують цю проблематику. Разом з тим, у деяких доволі впливових працях можна знайти і інший підхід, відповідно до якого найбільш повне висвітлення еволюції цих політичних партій буде неможливим без розгляду партій, організацій та ідеологій, що виникли і дещо раніше.

Про це, зокрема, веде мову і П. Ігнаці. Хоча вчені і виокремлюють зміщення акцентів у ідеології неонацистів у процесі еволюції, базовою політичною ідеологією все-одно залишається націонал-соціалізм часів Третього Рейху. Інакше кажучи, неонацизм витікає із політичних ідей Третього Рейху, а початковою точкою бачення для кожного неонациста є політичні ідеї Гітлера. А коли йдеться про Гітлера, першим що спадає на думку – це його книга «Моя боротьба», ідеї якої ми розглянемо.

Для Гітлера євреї були паразитами та брехунами, які використовували демократичні інституції на власну користь. Гітлер був зятим антисемітом, що унаслідували і його послідовувачі неонацисти. Це підводить нас до другої ідеї в гітлерівському світогляді, а саме до його зневаги до парламентської демократії (презирство, характерне для загального фашизму) та до ліберальних демократій в цілому. Незважаючи на те, що він з прихильністю визнавав "певне захоплення британським парламентом", він в одразу ж заявив про себе як про "ворога австрійського парламенту". Але це була зумовлена не парламентським правлінням в Австрії Габсбургів. Гітлера радше турбував принцип панування більшості, який він прирівнював до тупості. Для нього правління більшості означало торжество мафії, а натовпи громадян, на його думку, ніколи не зрозуміє жодної важливої ідеї. [55]

Третім лейтмотивом у мисленні Гітлера був імператив територіальної експансії. Як він висловив його у книзі, «лише достатньо великий простір на цій землі забезпечує націю свободою існування». Територіальний експансіонізм також унаслідують більшість неонацистів. Так, наприклад, неонацистські рухи Франції будуть конфліктувати з бельгійськими через експансіоністські ідеї у майбутньому, про що піде мова у наступних розділах.

Після захоплення влади, нацисти агітували під гаслом "Deutschland, erwache!" (Німеччина, прокидайся!). [59]

Вони пообіцяли:

- здійснити економічне відновлення та повернути людей на роботу;
- відкинути демонізацію Німеччини у зв'язку з Першою світовою війною;
- відновити моральне здоров'я нації;
- здійснити експансію (Lebensraum);
- усунути євреїв з позицій влади та керівництва;
- привести в рух процес національного відродження, який не просто знищить приниження поразки в Першій світовій війні і у Версалі, але також зміцнюють і очистити німецьку расу, і завойовує величезні ділянки землі, і створить велику європейську імперію, під керівництвом Берліну.

Нацисти звинувачували євреїв у поразці Німеччини у Першій світовій війні та нібито домінування євреїв у німецькій економіці, особливо - так заявляли нацисти - у банківському секторі та на фондовому ринку. Насправді, з 10 мільйонів євреїв Європи менше 5 відсотків проживали в Німеччині, а євреї склали лише 2 відсотки німецьких банкірів і акціонерів. Більше того, євреї не домінували ні в одній з професій або комерційних галузях. [59]

Нацистська економічна програма спиралася на три основні інструменти для відновлення економіки та вирішення проблеми безробіття:

- громадські роботи, що фінансуються державою;
- встановлення економічної самодостатності, використовуючи систему клірингових рахунків для сприяння торгівлі з меншими державами в Центральній та Східній Європі;
- розширення військ (всупереч Версальському договору).

Зокрема, нацистська економічна програма базувалася на баченні керованої економіки. Як і Сталін, але на відміну від Муссоліні, Гітлер наполягав, що правлячий клас повинен контролювати, керувати та планувати економіку. Але на відміну від Сталіна, Гітлер не бачив потреби в експропріації приватних підприємців. Скоріше, як розповів Гітлер на ранньому нацистському мітингу, капіталізм повинен був "стати слугою держави, а не її господарем". Це означало також, що економіка повинна слугувати інтересам усієї нації та сприяти «збереженню раси».[59]

Так, у Третньому рейху приватні підприємства та широке державне планування існували поряд. Результатом в Німеччині (як і в Радянському Союзі, з цього питання) стала розробка нових форм державного економічного втручання з боку органів влади, які надавали пріоритет політичним міркуванням над економічною доцільністю. [59]

Для нацистів, як уже зазначалося, раса була вищим принципом держави, і місія держави була захищати расову чистоту, відводити членів різних рас до завдань, відповідних їхнім расам, а також очищати та вдосконалювати арійську расу. Ця самозакохана місія надихнула нацистів усувати всіх, хто не відповідав їх уявленню про здорових арійців, включаючи осіб із інвалідностями та затримками в розвитку, призвели до ув'язнення євреїв, ромів та гомосексуалістів, а згодом до їх винищення, в основному, шляхом спалення в газових камерах. Науковий консенсус стверджує, що нацистами було вбито близько 6 мільйонів євреїв.

Поряд з програмами стерилізації або вбивствами тих, хто вважається недостойним німецької раси, також була програма сприяння народженню батьків, які вважалися расово бажаними. Це була програма Лебенсборн (або Фонтан Життя), створена 12 грудня 1935 р. Голова СС Генріх Гімmlер сформулював цілі програми наступним чином:

- допомога для расово та біологічно чистих сімей;
- розміщення расово та біологічно чистих матерів;
- догляд за дітьми з вищезазначеного;
- турбота про матерів.

Базуючись у Мюнхені, керівники програми були особливо зацікавлені у заохоченні членів СС мати дітей, і програма спочатку працювала в місцях, де дружини офіцерів есесівців могли народжувати та отримувати допомогу у сімейних справах.

Нацизм також пропагував і гомофобію. Враховуючи зацикленість нацистського режиму в стимулюванні народжуваності, не дивно, що він не забороняв гомосексуальність. Насправді, гомосексуальність чоловіків була криміналізована відповідно до пункту 175 Кримінального кодексу 1871 р. Незважаючи на зусилля деяких нацистів щодо криміналізації також жіночої гомосексуальності, переважала точка зору, що лезбійство в кінцевому рахунку не загрожує нацистській програмі так, як гомосексуальність чоловіків. Однак, це не завадило владі арештовувати та засуджувати лесбійок за інші приводи, такі як нібито політична опозиція чи нібито єврейська кров, і багато жінок-лесбійок намагалися убезпечити себе, укладаючи шлюби з геями. Геї підлягали різному покаранню, у тому числі ув'язненням, кастрації, депортації до Франції, а особливо жорстоке покарання було для членів СС та поліції, яких було визнано геями, страта. Ув'язненим гомосексуалам, які зголошувалися на кастрацію, можна було пом'якшити покарання. Також проводились

дослідження в концтаборі Бухенвальд, щоб визначити, чи можна гомосексуальних чоловіків «вилікувати» гормональними методами лікування.

Значна кількість найвпливовіших нацистів були «язичниками», серед них: Генріх Гімmlер, Альфред Розенберг, Рейнхард Гейдрих та Мартін Борман. І на противагу їм, і Адольф Гітлер, і Джозеф Геббельс були виховані як католики, хоча Геббельс відсторонив себе від церкви за часів його перебування в університеті. Гітлер ніколи не зрікався свого католицизму, але, можливо, мав більше спорідненості з протестантизмом. Ні Гітлер, ні Геббельс не мали інтересу до пропаганди язичництва. [59]

Гітлер висміяв декларації Гімmlера на користь відродження політеїзму, і Геббельс закрив культові місця, які були створені для того, щоб служити місцями для неоязичницьких ритуалів.

Яке християнство нацистським режимом сприймалося б найбільш сприятливо, може бути зрозуміло із запису Геббельса, записаного в його щоденнику в грудні 1941 року: «Релігія, - писав він, впливає з основної передумови, що ми повинні любити наших ворогів, не вбивай [їх], а підстав праву шоку, коли вдарили по лівій, не підходить як яскравий приклад захисту Вітчизни... Звичайно, всю цю доктрину треба якось замінити в ході». Гітлер погодився з думкою Геббельса, що існує "нерозв'язна суперечність між християнським та германсько-героїчним світоглядом". У січні 1940 року Гітлер сказав Розенбергу, що сподівається на час, коли він зможе зрозбити Церкви знову «силою». [59]

Там, де нацизм міг представити себе природним союзником християнства, він робив акцент на так званих традиційних ролях для жінок. У той час, коли багато європейців були стурбовані скороченням народжуваності, нацисти закликали жінок піклуватися про своїх чоловіків та виховувати дітей для Батьківщини.

Нацистська політична ідеологія та пропаганда визнавала секс лише для розмноження, а секс для взаємного задоволення не сприймався. Нацисти мали програму заохочень і винагород для матерів. Батькам пропонували позики з низькими відсотками, а матері з трьома і більше дітьми віком до десяти років отримували «почесні картки», що дозволяло їм проходити у чергах на покупки і отримувати знижки на сплату орендної плати. Також були медалі «плодовитих матерів»: бронзовий хрест для матерів чотирьох-п'яти дітей, срібний хрест при народженні шостої дитини та золотий хрест при народженні восьмої дитини.

Гітлерівці закрили клініки контролю народжуваності(клініки де робили аборти), але, непослідовно, не забороняли використання протизаплідних засобів до 1941 року, коли їх виробництво було припинено.

Консервативно-функціоналістичний погляд нацистів на сім'ю також вплинув на молодих людей, від яких очікувалась тільки покірність владі та патріотизм. У школах молодь вивчала расові науки. Викладачі переконували що деякі раси були «вищими», а інші - неповноцінними. Але гітлерівська молодь та зусилля змусити всіх молодих приєднатися до нацистських молодіжних організацій, не кажучи вже про всепроникну дисципліну та спостереження, розпалювали бунти серед молоді.

Хлопчики віком від 10 до 14 років повинні були приєднуватися до Deutsches Jungvolk (німецька молодь), тоді як дівчата цього віку повинні були приєднатися до організації Jungmädel (молоді дівчатка). На хлопців віком від 14 до 18 років чинили тиск, щоб ті приєднувались до Гітлера Югенда (Гітлерівська молодь), а на дівчат цієї вікової групи чинили тиск, щоб вони приєдналися до Бунде Дойчера Меделя (Ліга молодих дівчат).

Жорстоко антиматеріалістична і керована ідеалістичною прихильністю до егалітаризму, гітлерівська молодь була побудована на соціально-революційним натхненні. Тобто можна визначити що за сучасною типізацією організація була радикальною. Політична ідеологія організації базувалась на

зневазі до парламентської демократії та зневажливого ставленні до всієї релігії. Гітлерівська молодь мало поважала школи або навчання, а оволодіння латинською, грецькою, сучасними мовами, математикою та літературою зовсім цькувалось.

Нацистська культурна політика була зумовлена акцентом на расу, про яку вже йшлося вище, а також іншими інтересами. Тому для прославлення арійської раси, необхідно було в першу чергу культуру очистити від євреїв, чим нацисти і займались. Вони включали прославлення життя селян та супутню відмову від міської культури як декадентської, бажання пов'язати присутність нацистів із творчо уявленим та ідеалізованим конструктом середньовічної Німеччини (Священна Римська імперія німецького народу), із задумливою, але й маніпулятивною спрямованістю до XIX століття, підкреслюючи його романтизм у мистецтві, архітектурі, музиці та літературі та бажання використовувати культурні продукти, якими б вони не були, для політичних цілей.

І все ж нацистська політика в культурному секторі була одночасно і тоталітарною, і поліцентричною, і владі була боротьба не лише між Геббельсом та Розенбергом за керівництво та управління культурною політикою, а й на місцевому та регіональному рівнях, і в межах, і поза урядом.

Використання нацистами фільмів для просування їхньої ідеології є чи не найвідомішим аспектом їхньої культурної політики. Менш відомим, однак, є той факт, що з 1097 художніх фільмів, створених у Третньому рейху між 1933 та 1945 роками, режим визначав лише 229 як відверто пропагандистські; 50 відсотків від загальної кількості склалися з любовних історій чи комедій, а ще 25 відсотків кримінальних трилерів, мюзиклів чи драматичних фільмів. Але навіть фільми без чіткого політичного змісту могли підкреслювати корисні повідомлення тонкими способами і були просякнуті прихованою пропагандою необхідній партії ідеології.

Культурна політика нацистів була всеохопною, навіть не завжди централізованою. Вона поширювалась на живопис та архітектуру, де Гітлер продиктував перевагу романтизму XIX століття в мистецтві та неокласичне будівництво в архітектурі, і навіть у пропаганді фольклору, де нацистські пропагандисти пропагували культ селянства. У археології акцент робився на демонстрації того, що нордичні народи вищі за всі інші. Крім того, як стверджував Статсміністер Ганс Шемм, у 1934 р. "Класичні цивілізації Греції та Риму ... вийшли з крові та духу скандинавських рас і перенесли свої культури на південь, щоб далі їх розширити і розвинути".

Як стверджував Роджер Гріффін, німецький нацизм та італійський фашизм були втіленням політичних ідеологій фашистського жанру, оскільки вони обоє були натхненні палінтгенним баченням, прагненням до політичного, соціального, культурного та військового відродження через тоталітарну революцію під керівництвом харизматичного лідера, ворожим ставленням до ліберальної демократії та прагненням побудувати альтернативну сучасність. Кінцевою метою обох, було перетворити націю у «велику імперську потужність».

Однак були помітні і деякі вагомні розбіжності. Третій Рейх абсолютизував расу і був зациклений на «біологічному расизмі», що завершився Голокостом. Також нацисти намагались жорстко маніпулювати релігіями. Нео-язичництвом продукували міфи про колишню славу германського племені. А християнською теологією намагались маніпулювати у напрямку прихильності до політичної ідеології режиму. У фашистській Італії відносно зберігалась свобода слова, і наприклад, Бенедетто Кроче міг продовжувати критикувати режим і публікувати свої роботи, що важко уявити в нацистській Німеччині де за будь-яку критику наступала смертна кара. Студентську організацію «Біла троянда» було вираховано та страчено повішанням, лише за поширення листівок із критикою нацистів. Нацисти заборонили повністю музику

дванадцяти тонної тональності, в той час як у фашистській Італії культура майже не цензурувалась.

Однак їхня загальна ворожнеча до індивідуалізму, лібералізму, рівності, толерантності та демократії та їхнього прагнення до модифікації альтернативної сучасності через процес національно-духовного відродження, який визначає італійський фашизм та німецький нацизм як зразки політичних ідеологій фашистського жанру. Варто наголосити на тому, що політичні ідеології слід оцінювати насамперед за їх візією, цінностями, програмами, їх впливом на людей (і інших народів) та їх спадщиною. Як італійський фашистський режим, так і німецько-нацистський режим вважали, що Захід занепав і хотів сприяти відродженню їхніх націй, спираючись відповідно на значно сфальсифіковані ідеали Стародавнього Риму та давньогерманських племен.

Нацистська політична ідеологія інструментально ставилася до своїх громадян, розглядаючи чоловіків як потенційних чи фактичних солдатів у війні за імперію, а жінок - як матерів та берегинь; це, в свою чергу, означає, що ця політична ідеологія виступала за гендерну нерівність. Нацистська ідеологія вимагала зовнішньої відповідності правилам і нормам, що значно перевищують всі вимоги всіх ліберальних режимів які тільки можна зібрати. Нацистська ідеологія хотіла повністю змінити громадську думку, свідомість людей. Нацисти хотіли, щоб люди думали так, як цього хотіли вони. Але навіть при цьому тоталітаризмі та загрозі втрати життя, порушення Прав Людини у Третьому Рейху викликали опір серед молоді. (Біла Троянда)

У післявоєнні десятиліття крайні праві політичні партії, передусім, з'являються у тих державах, які зазнали найбільшого впливу від фашистських чи нацистських режимів – Німеччині, Італії та Австрії. Іноді до цього переліку додають і Францію, де популярність колабораціоністського уряду Віші була доволі високою, незважаючи на його окупаційний характер.

Після поразки нацистської Німеччини політична ідеологія правлячої партії, нацизм, була в повному занепаді. Останнім лідером націонал-соціалістичної німецької робітничої партії (NSDAP) був Мартін Борман. Він загинув 2 травня 1945 року під час Берлінської битви, але Радянський Союз не розкривав цього решті світу, а остаточна доля деяких нацистських лідерів залишалася загадкою протягом багатьох років. З'явилися теорії змови щодо самого Гітлера, що він таємно пережив війну і втік у Південну Америку чи кудись іще. Рада контролю союзників офіційно розпустила НСДАП 10 жовтня 1945 р., Ознаменувавши закінченням "старого" націонал-соціалізму. Почався процес денацифікації, і відбулися судові процеси в Нюрнберзі, де багато великих лідерів та ідеологів до жовтня 1946 року були засуджені до смерті, інші покінчили життя самогубством. В цей час і починається перший етап, із умовно виділених трьох етапів розвитку неонацизму в Німеччині.

Як пише у своїй дисертації українська науковиця М.Гримська: «Враховуючи особливість тогочасного історичного періоду, іноді вони спочатку формували асоціації, які, на перший погляд, мали неполітичний характер, однак насправді були покликаними об'єднувати однодумців та сприяти поширенню їх поглядів. Найчастіше вони обирали формат спортивних, молодіжних або організацій ветеранів. Поступово такі асоціації почали виходити у політичну площину і стали підґрунтям для формування крайніх правих політичних партій» [4]

Перший етап (1945-1973 рр.) Пов'язаний з ростом реваншистських настроїв в повоєнний час і послідувавших за ними виникненням неонацистських партій в Західній Німеччині. Так, були утворені Нижньосаксонська земельна партія (з 1947 р - Німецька партія), Соціалістична імперська партія (1949 р.), Партія соціальний Рейх (1949 р.) , яка на відміну від попередніх партій носила відкритий неонацистський характер. Наступне десятиліття характеризується перегрупуванням сил неонацистів, що представляє собою злиття декількох політичних партій або перетікання

активістів із партій у інші партії та рухи. На даному етапі до основних вимог неонацистів щодо впровадження ідеології Гітлерівського націонал-соціалізму, додалися такі: припинення переслідування військових злочинців, реабілітація злочинів та злочинців нацизму, а також до зняття з Німеччини відповідальності за розв'язання війни. Неонацисти виступали проти ряду укладених міжнародних договорів (наприклад, договорів ФРН з Польщею і Радянським Союзом), а також закликали до боротьби проти Америки або комунізму.

І на Сході, і на Заході вцілілі екс-учасники партії та військові ветерани переважно асимілювались до нової реальності і не мали інтересу до побудови «нацизму».

Однак під час виборів у Західній Німеччині 1949 р. ряд націонал-соціалістичних прихильників, таких як Фріц Ресслер, проникли до національної консервативної партії Німецької імперської партії, 5 членів якої було обрано до парламенту. Однак, пізніше Ресслер та інші залишили партію та заснували більш радикальну партію Соціалістичного Рейху (ПСР) під керівництвом Отто Ернста Ремера. На початку холодної війни ПСР віддав перевагу підтримці Радянського Союзу над США.

Соціалістична партія рейху вважала себе спадкоємицею НСДАП, оскільки більшість членів нової партії були колишніми членами НСДАП.

Партія заявляла, що канцлер Конрад Аденауер був маріонеткою США, і що гранд-адмірал Карл Доніц був останнім законним президентом німецького рейху, призначеним Адольфом Гітлером.[42, с.50] Партія заперечувала існування Голокосту, стверджуючи, що США будували газові печі в концтаборі Дахау після війни і що фільми концтаборів були підробленими. [41, с.50] ПСР виступала за Європу, яку очолює возз'єднаний німецький рейх, як "третю силу" проти капіталізму і комунізму.

Партія вимагала повторної анексії колишніх східних територій Німеччини та "вирішення єврейського питання". За словами Карла Дітріха Бразера, "пропаганда ПСР, концентрувалася на розпливчастій політичній ідеології "націонал-соціалізму", коли старі націонал-соціалістичні добре зношені гасла переосмислювались та перероблялись, а також на ультра радикальному націоналізмі, чия першість у Рейху та війні була лише дещо замаскованим продовженням політичної ідеології Лібенсраума про «життєвий простір».[59, с.581]

За словами Мартіна А. Лі, ПСР ніколи відкрито не критикувала Радянський Союз [42], оскільки Радянський Союз фінансував ПСР, адже її члени дотримувалися антиамериканських та прорадянських поглядів. Лі стверджує, що Комуністична партія Німеччини, з іншого боку, отримувала менше радянських коштів, оскільки її вважали "неефективною". [42] Ремер зазначив, що якщо СРСР коли-небудь вторгнеться до Німеччини, він "покаже росіянам шлях до Рейну", і члени ПСР "поставлять себе в якості дорожніх міліціонерів, спрямовуючи зброю, щоб росіяни могли якнайшвидше знайти шлях через Німеччину".

Дорлс Ремер бувши лідером ПСР, був обраний депутатом Бундестагу у 1949 році від Німецької консервативної партії. ПСР отримала друге місце в парламенті, коли депутат Фріц Росслер (псевдонім доктор Франц Ріхтер) приєднався до партії в 1950 році. У травні 1951 р. партія виборола 16 місць на виборах до Державної асамблеї Нижньої Саксонії (Ландтаг), отримавши 11,0% голосів із опорою в регіоні Штаде (21,5%; Верденський район: 27,7%). Переважно завдяки підтримці та членству харизматичного аса Люфтвафе Хайнца Ноке. У жовтні 1951 р. вона набрала 7,7% голосів у Бремені та виборола 8 місць у міському парламенті Бюргершафта.

Однак у Австрії національна незалежність була відновлена, і Вербоцгесет 1947 року криміналізував НСДАП та будь-які спроби її відновлення. Західна Німеччина прийняла аналогічний закон щодо партій, які він визначив як

антиконституційні. 2 пункт 21 статті Конституції, що заборонив ПСР у 1952 р. за протидію ліберальній демократії. Таким чином ПСР стала першою партією, яку заборонив Федеральний конституційний Німеччини.

Результатом цього стало перетікання діячів у інші організації. Деякі члени зародженого руху німецького неонацизму приєдналися до Deutsche Reichspartei (Німецької імперської партії), з яких Ганс-Ульріх Рудель був найвидатнішим діячем. Молодші члени заснували «Вікінг-Югенд» (заборонена у 1994 році) за зразком «Гітлерівської молоді». Deutsche Reichspartei балотувалася на вибори з 1953 по 1961 рік, отримуючи близько 1% голосів кожного разу.

Ганс-Ульріх Рудель завів приятельські зв'язки з французькою письменницею Савітрі Деві, яка була прихильницею **езотеризму** і як пізніше виявилось нацизму. У 1950-х вона написала ряд книг, таких як "Паломництво" (1958), що стосується видатних місць Третього Рейху, та "Блискавка та сонце" (1958), в яких вона стверджувала, що Адольф Гітлер був аватаром бога Вішну. Савітрі не була самотня в цій переорієнтації націонал-соціалізму на його тулеанські корені: Artgemeinschaft, рух заснований колишнім членом СС Вільгельмом Куссеровим, намагався просувати нео-язичництво у Німецькій Демократичній Республіці (Східна Німеччина). Йосиф Сталін хотів використати їх для створення нового прорадянського та антизахідного штаму в німецькій політиці. [76] За словами першого радянського посла у НДР Володимира Семенова, Сталін навіть припустив, що їм можна дозволити продовжувати видавати власну газету, Völkischer Beobachter. [75]

Перебуваючи в Австрії, Вільгельм Ландіг заснував езотеричну групу, відому як Віденська ложа; він популяризував ідеї нацизму та окультизм, такі як Чорне Сонце та ідею виживання Третього Рейху у колоніях під полярними крижаними шапками. Ландіг був колишнім членом СС, який відроджував аріософську міфологію Туле. Він вигадав ідею Чорного сонця, як заміник свастики - міфічного джерела енергії, яке здатне відродити арійську расу. [61]

Союзницькі війська відслідковували нацистів у рамках денацифікації до 1955 років. Пізніше, з початком Холодної війни та появою нової потужнішої загрози союзники припинили відслідковування та протидію нео-нацистам.

Також багато бюрократів, які служили під владою Третього Рейху, продовжували служити німецькій адміністрації після війни. За даними Центру Саймона Візенталя, більшість із понад 90 000 нацистських військових злочинців, зафіксованих у німецьких досьє, займали чільні посади у канцлера Конрада Аденауера.[51]

До кінця 1960-х років колишні співробітники концтаборів переслідувались Західною Німеччиною. Тоді ж, уряд прийняв закони, які забороняли націонал-соціалістам публічно висловлювати свої переконання.

У Німецькій Демократичній Республіці, на думку науковця Еріка Бразерса, нео-нацизм розвивався зовсім відмінним шляхом, а ніж у ФРН. Підйом неонацизму в столиці колишньої Німецької Демократичної Республіки (НДР) був натхнений не бажанням відтворити гітлерівський рейх, а юнацьким повстанням проти політичної та соціальної культури комуністичного режиму НДР. Про це детально йдеться у книзі «Фюрер-екс: Мемуари колишнього нео-нациста від Інго Хасельбах з Томом Рейсом» [51] Однак цей рух в кінці кінців прагнув повернення Німеччині її колишньої слави під Третім Рейхом під керівництвом «професійних» нацистів.

НДР позиціонувала себе як «анти-фашистська»(добра) Німеччина. Комуністичний режим приділяв значну увагу опорі нацизму німців, хоча вони по суті були мучениками «першого соціалістичного режиму на німецькій землі». Це зробило антифашизм невід'ємним елементом комуністичного режиму. Таким чином, антифашизм сприймався як невід'ємна частина авторитарної політики і соціальних інституцій Східної Німеччини.

Оскільки «влада» була лівою, юнацький бунт став правим. Символом, який лякав і загрожував режимові НДР стала свастика. Тому той факт, що

свастика попадала під заборони і її держава виставляла як «велике зло» зробив її символом протесту молоді, якій не вистачало свободи слова. І яка гуртувалась у «реактивні субкультури». Як вказують дослідники, більшість молоді малювали її на стінах не через сильне переконання повернути нацизм до Німеччини, а як бажання суперечити владі, яка проводила репресивну політику. Ідеологи вийшли на вуличну політичну сцену пізніше, щоб дати ідеологічну базу вуличним субкультурам і оформити їх у політичну боротьбу.

Уряд НДР заявляв що все що робив нацистський режим було злом та забороняв все нацистське. Однак те що було дійсно необхідним, було попущено. Освітні програми денацифікації які були у Західній Німеччині, були абсолютно відсутніми у східній. Все що робила влада це демонізувала нацизм. Однак, НДР було б проблематично робити освітні програми денацифікації, адже сама НДР мала багато подібного із Третім Рейхом. Вони обоє були однопартійними авторитарними державами, обоє спирались на величезний штат поліції (поліцейські держави). Також НДР змодельовала молодіжний рух «Вільна Німецька Молодь» із руху «Гітлерівська молодь». І це далеко не всі паралелі.

«Поки НДР не вела війни проти решти Європи та не влаштовувала расових геноцидів, вона могла наслідувати Сталінізм і нищити будь яке інакомислення на зразок того, як це робилось у Радянському Союзі аж до ери Горбачова» [47; с.45–50]

Голокост викладався в НДР, але комуністичне тлумачення періоду об'єднувало всіх жертв нацистського режиму разом. Таким чином, подробиці переслідування та вбивства євреїв Європи були доступні лише для науковців та тих, хто дуже глибоко досліджував цю тему. Багато громадян НДР взагалі не знали, що трапилося з євреями під час Голокосту.

Ерік Брозерс описує, що під час наукового візиту до НДР з метою дослідження Голокосту у 1988 році на екскурсіях у колишньому концтаборі в Равенсбруку та Заксенхаузені не згадували конкретно єврейських жертва. На

запитання про це, екскурсовод відповів, що оскільки єврейські жертви походять з різноманітних країн Європи, то їх зараховували до загальних жертв окремих країн. У Заксенхаузені була створена лише одна казарма, яка була перетворена на невелику виставку про переслідування євреїв. Однак і цей барак разом із експонатами всередині були знищені неонацистами в результаті підпалу. [47; с.45–50]

Тож у цьому контексті і не дивно, що у 2017 році праворадикальна партія у Німеччині набрала 13,3% голосів виборців. за ультраправих голосує здебільшого східна Німеччина. У деяких прикордонних районах партія здобула понад 35% голосів. Загалом, найбільше AfD підтримують у тих землях, які після Другої Світової належали до Радянського блоку. Антон Шеховцов, дослідник європейських ультраправих рухів, пояснює це так:

«Альтернатива» успішно мобілізувала виборців-вихідців із колишнього Радянського Союзу і пост-радянських країн. Це була добре продумана мобілізація, спрямована саме на російськомовних: німецькі російськомовні газети та деякі ТБ-канали рекламували АДН, сама партія часто зверталася до виборців російською. Водночас у цілому східна Німеччина більш націоналістична — позначається життя в авторитарній НДР».

Автор «Фюрера-Екс», Інго Хассельбах, був відчуженим молодим східним берлінцем, який пройшов різні особистісні фази, перш ніж стати провідним неонацистом. Він розпочав спілкування з хіпі, які мешкали у багатоквартирному будинку його бабусі в Пренцлауер-Берзі, а також проводили час із панками в рідному районі Ліхтенберга. [50]

Трансформація до скінхеда/нео-нациста була легкою: спільним у всіх субкультурах в яких був Інго була ненависть до Комуністичного режиму та використання насильства(навіть хіпі у НДР могли побити когось чий вигляд їм не подобався). Хассельбах описує, що кожного разу коли вони малювали щось на стінах, вони малювали свастику. Він пише, що «Ми навіть не знали точно, що свастика означає, але ми точно знали що це найбільш заборонений

символ. Патчі і свастику ми ніколи не носили, бо це було дуже небезпечно»[51].

Спогади Хассельбаха мають декілька основних підтекстів, що проходять по всій книзі. Одне - це бажання належати до групи чи організації, яка б змусила почувати себе як вдома і дати йому сильне почуття товариства. Інша потреба в коді чи наборі суворих, неписаних правил, якими потрібно жити. Хассельбах був бунтівником і хотів належати до груп, що опинилися на межі суспільства; він не мав інтересу до основних організацій. Він також шукав фігуру батька, на яку він міг би покластися та брати за рольову модель.

Іронічно, що, за словами Хассельбаха, «Антисемітизм ніколи не був відомим в НДР - я ніколи не чув цього терміну, перш ніж познайомився з Кюнєн. Хоча ми, східні німці, називали себе нацистами, цей наріжний камінь нацистської ідеології нам був абсолютно невідомий» [50] Гітлерівців НДР потрібно було навчати основним поняттям нацизму «професійним» нацистами із Західної Німеччини, Австрії та США.

Майкл Кюнєн був серед цих нацистів. Інтелектуал з Гамбурга, Кюнєн зачаровував інтелект лівих і правих. Він був одним із перших після Другої світової війни німців, які відкрито схвалювали нацизм і закликали до утворення Четвертого Рейху. Він був харизматичним, але мав проблеми спілкуватися із простими людьми. Його дуже побоювались, оскільки він ніколи не ставив під сумнів свою ідеологію чи цінності. Він був надзвичайно бідним і зберігав у своєму автомобілі всі свої речі, включаючи масову бібліотеку з нацизму. До своєї смерті він вважався фюрером неонацизму.

Майкл Кюнєн намагався заплутати владу, яка боролась із нео-нацистами, тому він створив декілька паралельних груп, щоб заплутати владу.

Готфрід Кюссель - був заможним віденським нацистом, який був готовий піти на компроміси з основними політичними партіями правого спрямування. Він з легкістю розмовляв з різними людьми і колись серйозно вважався

можливим майбутнім прем'єр-міністром Австрії. У його квартирі, в одному з ексклюзивних кварталів Відня, розміщені автентичні моделі есесівців у натуральному розмірі, гігантська карикатура на єврея з нацистських років і інші нацистські реліквії.

Герхард Лаук з Лінкольна, штату Небраска, керував NSDAP/AO, політичною партією, яка вже своєю назвою натякає на спадкоємництво первісної нацистської партії. За словами Хассельбаха, Лаук був джерелом практично всієї неонацистської пропаганди, наклеєної на стіни та вікна від Берліна до Сан-Паулу, а також центром всесвітньої організації, в якій членство отримували тільки «серйозні нацисти».

І навіть тут не обійшлося без спецслужб. Є свідчення, що спецслужба НДР «штазі» намагалась проникнути в неонацистські угруповання в ФРН. У спецслужби НДР були інформатори в правоекстремістських організаціях Західної Німеччини. [17]

З середини 70-х років "штазі" спостерігало за правоекстремістських колами в ФРН. У Східному Берліні побоювалися, що західнонімецькі неонацисти зможуть впливати на умонастрої в НДР, розповідає журналіст і експерт по спецслужбам Андреас Ферстер (Andreas Förster), який видав свою книгу "Об'єкт ураження - справа" ("Zielobjekt Rechts "). [17]

Експерт Ферстер посилаючись на архіви міністерства держбезпеки НДР, вказує що "штазі" змогло досить близько підібратися до неонацистів завдяки так званим "добровільним інформатором" - людям з фінансовими проблемами, які намагалися заробити, пропонуючи свої послуги іноземній спецслужбі. Таємна поліція НДР дуже обережно підтримувала контакти з цими людьми, охоче отримуючи відомості від них, але при цьому найбільше побоюючись, що одного ранку в одній із західнонімецьких газет з'явиться стаття із заголовком «Штазі "співпрацює з неонацистами"».

В архівах МДБ НДР, в одній із доповідей 1988 року повідомляється, наприклад, що в правоекстремістські організації в Західній Німеччині впроваджені 17 співробітників Федерального відомства з охорони конституції. Крім того, згадується ще про 22 можливих агентів західнонімецької спецслужби в рядах неонацистів. Запити Фьорстера в VfV з цього питання залишилися без відповіді. [17]

Неонацистський суспільно-політичний світогляд був ексцентричним поєднанням оригінальної нацистської теорії та практики з постмодерним неузгодженим запереченням визнаного історичного факту. Незважаючи на те, що Голокост насправді стався, його заперечення стало відправною точкою для неонацистської догми. Це суперечить історичному нацизму, який планував і успішно здійснював Голокост.

"Голокосту брехня" є основою неонацистської системи вірувань, яка не має нічого спільного з документальними доказами або об'єктивністю. Неонацистський рух і ідеологія мав свій власний набір «переконань», які протистояли логіці та раціональному мисленню.

Хасельбах писав, що неонацисти тиснуть на почуття несправедливості у рекрутів, а потім підводять всі зв'язки, і всі стрілки до євреїв. Він вважав, що саме євреї винні у поразці Німеччини у Першій світовій війні і саме вони вставили їй «ніж в спину», а потім вони «підлаштували брехню про Голокост» у Другій світовій. У звичайній ситуації, необхідно би було довго доводити вину євреїв, але оскільки євреї «підлаштували брехню про Голокост» то неонацистам ніяких доказів не було потрібно. Їх лідери говорили їм, що на це піде багато часу, а діяти їм треба прямо зараз. А оскільки ні спростувати, ні підтвердити тезу про начебто «брехню» не було б легко, мало хто намагався робити це. [51]

Неонацисти змішали жорстокий расизм проти іноземців з антисемітизмом, тому що було дуже важко впізнати євреїв щоб напасти на них. Неонацисти з сумом заявляли, що в Німеччині вкрай важко визначити

євреїв . Їх можна визначити хіба що орієнтуючись на єврейські кладовища та меморіали, а не на зовнішній вигляд людей. Набагато легше помітити турка, цигана чи африканка, а ніж представника єврейської національності. Таким чином, напасти на них було легше, а ніж на євреїв.

Розширення антисемітизму до ксенофобії та расизму стало характерною рисою Другого етапу (1973-2010 рр.) розвитку неонацистського руху Німеччини. Зростання націоналістичних настроїв в Німеччині було викликаний політикою федеративної держави по залученню трудових мігрантів, реалізованої шляхом укладення двосторонніх договорів по найму іноземної робочої сили: в 1955 р - з Італією, в 1960 р - з Іспанією і Грецією, в 1961 р - з Туреччиною, в 1963 р - з Марокко, в 1964 р - з Португалією, в 1965 р - з Тунісом і в 1968 р - з Югославією. Дані договори уклалися на короткостроковий період, що не вимагало гнучкої імміграційної і інтеграційної політики і не знаходило протидії з боку німецького населення. Обстановка стала змінюватися після нафтової кризи що вибухнула 17 жовтня 1973 року, спровокованої арабо-ізраїльської війною (6-25 жовтня 1973 г.), коли країни-учасниці ОАПЕК (Організація арабських країн-експортерів нафти) оголосили нафтове ембарго проти країн, що підтримують у війні Ізраїль. Одним з наслідків нафтової кризи стала економічна рецесія, в зв'язку з чим урядом ФРН була припинена програма найму робочої сили. Проте, число іммігрантів продовжувала зростати, як шляхом легального в'їзду іноземних громадян, які розраховували на возз'єднання з сім'ями найманих раніше робітників, так і нелегальних мігрантів. Наплив біженців став відправною точкою перегляду німецької міграційної політики, а також початком інтеграційної політики Німеччини. [16]

Щоб ненавидіти, необхідно було дистанціюватися від об'єкта ненависті. Ненавидіти євреїв чи іноземців було легко, якщо не мати з ними стосунків. Неонацисти сприймали своїх ворогів як нелюдів чи карикатур, але не як людей. Нацистська риторика та теорія замінили співчуття та людяне

відношення. У русі лідери схвалювали спілкування і відносини лише з іншими неонацистами та скінхедами. Вони також боролися з ворожими анархістськими Антифа (антифашистами). Тому неонацисти постійно жили в стані війни; пропаганда та індоктринація керували їхнім життям. Вони мусли мати точний набір переконань, щоб слідувати шляху неонациста.

Хороший неонацист - той, хто готовий боротися за справу, а не сумніватися у методах чи цілях. Він не повинен думати про наслідки своїх дій. Якщо він це робить, то його дні в русі можна порахувати на пальцях.

У 1980-1990-х рр. міграційне питання було пов'язане, зі зростанням в Європі числа біженців з гарячих точок планети. Німеччина прийняла мігрантів з турецького Курдистану, Палестинських територій, Іраку, Ірану, Афганістану та країн колишньої Югославії, у відповідь реакцією на що послужила активізація діяльності в країні праворадикальних сил, почастишали масові виступи проти іноземців: в 1991 р. в Хойерсверда (Саксонія), в 1993 р. в Ростоку (Мекленбург-Передня Померанія) і Золінгені (Північний Рейн-Вестфалія) [1]. З моменту об'єднання Німеччини в 1990 р, за даними статистичних відомостей, було скоєно близько 180 вбивств на ґрунті расової ненависті і незліченна кількість нападів на іммігрантів.

Діяльність неонацистів та ультраправих у цей період характеризується більш скоординованими насильницькими діями. Так, наприклад, німецькими неонацистами в 1993 р. було підірвано 10 бомб в Австрії, замаскованих в листах. Серед постраждалих опинилися борці з расизмом та відомі активісти за права сексуальних меншин. Даний терористичний акт був реакцією на арешт неонациста Г. Кюсселя. У 2003 р була розкрита діяльність «Товариства півдня», яке розробляв план здійснення вибуху на церемонії закладення каменя Єврейського культурного центру в Мюнхені. У 2005 р в зв'язку зі здійсненням підпалів семи турецьких ресторанів під арешт попали члени екстремістської організації «Freikorps Havelland». [15]

Важливим також є ставлення неонацистів, до засобів масової інформації які сьогодні розглядаються як важлива умова здобуття і поширення політичного впливу. Перш за все, необхідно підкреслити, що серед самих неонацистських політичних партій ставлення до ЗМІ може бути двояким. З одного боку, медіа часто розглядаються як «вороги». Це найбільш притаманно невеликим або новим крайнім правим та неонацистським політичним партіям, особливо тим, які не відзначаються наявністю яскравих харизматичних особистостей чи поки не навчились ефективно використовувати ті можливості, які засоби масової комунікації можуть створюватись. Така риторика часто супроводжується звинуваченням медіа у тому, що вони не допускають представників крайніх правих до виступів, не висвітлюють або неналежно висвітлюють їх події і заходи, необ'єктивно їх висвітлюють, забагато критикують тощо. [4]

Негативна характеристика ЗМІ з боку неонацистів як і більшості крайньо-правих може здійснюватись і через використання навіть таких доволі радикальних виразів як вираз «війна пропаганди». На думку цих політичних сил, вона проявляється у тому, що їх зображують як причину усіх тих негативних подій, що відбуваються в державі. [4]

Тобто, викривляється причинно-наслідковий зв'язок і замість того, щоб показувати, що суспільство поляризоване через, наприклад, високий рівень міграції, а традиційні політичні партії перед цим явищем безсилі, що сприяє виникненню і зростанню популярності крайніх правих, засоби масової інформації, навпаки, розглядають поляризацію суспільства не як результат міграції, а як наслідок діяльності власне крайніх правих політичних партій.[4] Прагнучи здобути владу, ці політичні сили, стверджується у медіа, штучно створюють конфлікти між «корінним» населенням тієї чи іншої країни та новоприбулими біженцями чи іммігрантами. Останні часто здійснюють такий крок вимушено і насправді прагнуть виключно забезпечити «краще життя» собі та своїм родинам і переїзд до Європи є єдиною можливістю цього досягти,

яка у них залишилась. Вони не налаштовані вороже до корінного населення, не прагнуть нав'язувати йому свої традиції тощо. [4]

Проблема полягає у неонацистах та крайніх правих, які натомість ідентифікують їх як загрозу, яка потребує ізоляції, а в перспективі і усунення, чим і створюють атмосферу загальної ворожості

Початок третього етапу розвитку неонацизму пов'язано з подіями так званої «Арабської весни» (2010 р), які послужили причиною нового припливу мігрантів в країни Європи, зокрема - в Німеччину. У відповідь реакцією на це стало зростання з початку 2015 р число масових виступів німецьких неонацистів і ультраправих під антиісламськими гаслами. Призвідником більшості таких акцій і мітингів є рух ПЕГІДА - «Патріотичні європейці проти ісламізації Заходу», яке представляє собою нове політичне явище. ПЕГІДА виступає за перехід до іншої моделі міграційної політики, як приклади приводячи Швейцарію, Канаду, ПАР, Австралії. На думку членів цього руху, до Конституції Німеччини має бути включено положення, згідно з яким мігранти зобов'язані інтегруватися в німецьке суспільство (варто зазначити, що ПЕГІДА не виступає проти мусульман, які інтегрувалися в соціум). Існуючі закони про міграцію повинні жорсткіше дотримуватися, а які порушили будь-які німецькі закони мігранти повинні бути вислані з країни. Держава зобов'язана захищати західну культуру, що базується на християнсько-іудейських цінностях, а також виділяти більше коштів на поліцію і інтеграційні служби. У той же час ПЕГІДА підкреслює, що допомога біженцям - це частина західної культури [33]

На думку соціолога Д. Рухта, «для більшості прихильників ПЕГІДА проблема полягає не тільки в іслам і мусульман. Багато європейців відчувають страх за своє майбутнє, страх, що вони не витримають конкуренції з мігрантами, втратять робоче місце. На цьому тлі у багатьох з них зростає недовіра до традиційної політиці, що грає на руку правим популістам.[33]

Наслідком неухильного зростання числа мігрантів в різних районах країни стало збільшене число нападів на гуртожитки для біженців і проведення демонстрацій проти іммігрантів. Найчастіше неонацисти ініціюють зіткнення з поліцією. Згідно з інформацією міністерства внутрішніх справ ФРН, до 173 (85%) з 202 зареєстрованих нападів на біженців за перші шість місяців 2015 р. причетні праві екстремісти і неонацисти.[33]

Крім відкритих виступів і зіткнень неонацисти використовують у своїй практиці можливості мережі Інтернет, а також роблять спроби поширити свій вплив через масову культуру. В діях неонацистів робиться ставка і на політичні символи. Це стосується, перш за все, маршів, вуличних акцій, що присвячені роковинам бомбардувань німецьких міст в роки Другої світової війни. Як правило, центром таких акцій стає Дрезден, повністю зруйнований англо-американською авіацією.

Вченими з університетів Гиссена і Лейпцига було проведено спільне дослідження з метою виявлення електоральної бази неонацистів. В результаті були отримані наступні дані: «кожен п'ятий виборець Національно-демократичної партії Німеччини, республіканців або Німецького народного союзу не має роботи. При цьому 80% електорату цих партій - чоловіки. Для порівняння: у лівих ця частка становить 62%, у вільних демократів - 53%. А серед прихильників соціал-демократів і християнських демократів жінки взагалі переважають - 51% і 54% відповідно. Про «зелених» і говорити нічого: чоловіків серед їхніх прихильників всього 37%. [33]

Можна відзначити і досить низький рівень освіти прихильників правих екстремістів та неонацистів. Тільки кожен десятий з них закінчив повний курс школи. У «зелених» цей бар'єр подолали 35% виборців, у вільних демократів - 24%, а у ХДС / ХСС - лише 14%. Виборці крайніх правих в основній масі люди небагаті. П'ята частина з них має в своєму розпорядженні місячним доходом менше тисячі євро. У прихильників ХДС / ХСС і ВДП таких тільки

10%. «Зелені» та вільні демократи можуть вважатися партіями добре заробляють: їх прихильники мають доходи помітно вище середнього».

ВИСНОВКИ ДО 2 РОЗДІЛУ

Таким чином ми визначили, що неонацизм запозичує такі елементи від нацистської доктрини, як положення про шовінізм, ультра націоналізм, расизм, ксенофобію, ейблізм, гомофобію, ромофобію, антикомунізм і антисемітизм. Крім цього, характерною рисою неонацизму є використання символіки та возвеличування Адольфа Гітлера. Однак через заборону у деяких країнах символіки або пропаганди нео-нацизму поширене використання їх еквівалентів та прихована пропаганда.

Також розглянувши розвиток неонацизму у Німеччині можна чітко виокремити три етапи:

- 1) Перший етап (1945-1973 рр.) був характерний нацистським реваншизмом. Основними вимогами були припинення переслідування нацистів, реабілітація злочинців часів Нацизму та зняття з Німеччини відповідальності за війну. В цей час основну активність проявляли колишні нацисти та їх колаборанти і союзники. А більшість утворених організацій були просто заборонені.
- 2) Другий етапу (1973-2010 рр.) характеризувався розширення антисемітизму до ксенофобії та расизму. Зростання праворадикальних настроїв в Німеччині було викликане політикою федеративної держави по залученню трудових мігрантів та зростанням руху сексуальних меншин. Цей час характерний залученням нових членів до руху. Також чітко окреслена відмінність причин долучення до руху у Західній та Східній Німеччині: у Західній – протест проти політкоректності, мультикультуралізму та імміграції; у Східній – протест проти тоталітаризму, відсутності свободи слова, відсутності освітніх програм з денацифікації. Однак у цей період неонацистські

організації позбулись пресингу спецслужб, а з початком Холодної війни і зовсім розпочали співпрацю або іншу взаємодію із ними.

- 3) Третій етап (2010 рік – дотепер) розвиток неонацизму пов'язаний з подіями так званої «Арабської весни», які стали причиною нового припливу мігрантів в країни Європи, зокрема - в Німеччину. У відповідь реакцією на це стало збільшення з початку 2015 р. числа масових виступів німецьких неонацистів і ультраправих під антиісламськими гаслами.

Неонацизм складається з войовничих, соціальних чи політичних рухів після Другої світової війни, які прагнуть відродити та впровадити ідеологію нацизму. Неонацисти прагнуть використовувати свою ідеологію для пропаганди ненависті та нападу на меншини, або в деяких випадках для створення фашистської держави.[65] Це глобальне явище з організованим представництвом у багатьох країнах та міжнародними мережами. Заперечення Голокосту є загальною рисою, як і включення нацистської символіки та захоплення Адольфа Гітлера.

Неонацистський суспільно-політичний світогляд був ексцентричним поєднанням оригінальної нацистської теорії та практики з постмодерним неузгодженим запереченням визнаних історичних фактів. Незважаючи на те, що Голокост насправді стався, його заперечення стало відправною точкою для неонацистської догми. Це суперечить історичному нацизму, який планував і успішно здійснював Голокост. Також для неонацистів характерні різного роду видозміни історичного нацизму в залежності від різноманітних країн.

РОЗДІЛ 3. УНІВЕРСАЛІЗАЦІЯ ТА МІЖНАРОДНА ЕКСПАНСІЯ ПОЛІТИЧНОЇ ІДЕОЛОГІЇ НЕОНАЦИЗМУ

У 1960-х та 70-х неонацизм знайшов своє вираження за межами Німеччини, в тому числі в країнах, які воювали проти Третього Рейху під час Другої світової війни, а іноді приймали панєвропейський або "універсальний" характер, виходячи за параметри німецького націоналізму. В США масовими стали дві основні тенденції, з різними стилями і навіть світоглядом. Були послідовники американського Френсіса Паркера Йокея, який був принципово антиамериканським і виступав за загальноєвропейський нацизм. На противагу їм існували також групи послідовників Джорджа Лінкольна Роквелла, американського «консерватора». [55]

Френсіс Паркей Йокей був нео-шпенглеріанським автором та написав «Імперіум: Філософія історії та політики» (1949), присвячений "герою ХХ століття" (а саме Адольфу Гітлеру) і заснував Європейський фронт визволення. Його більше цікавила доля Європи; з цією метою він виступав за національно-більшовицький червоно-коричневий союз проти американської культури та впливав на діячів 1960-х років, таких як ветеран СС Жан-Франсуа Тіріарт. Йокей також захоплювався арабським націоналізмом, зокрема Гамалом Абдель Нассером, а також він бачив кубинську революцію Фіделя Кастро як позитивну і відвідував там чиновників.

Погляди Йоки вразили Отто Ернста Ремера та радикального філософа-традиціоналіста Юлія Евола. Його постійно переслідувався ФБР і, врешті-решт бу заарештували в 1960 році, після чого здійснив самогубство. Внутрішніми найбільшими симпатиками Йокея були партія Національного Відродження, в тому числі Джеймс Х. Мадол, Х. Кіт Томпсон і Юстас Маллінз (протеже Езра Фунта) та лобі Свободи Віллїса Карто.

Йокей запозичив свої ідеї про потік історії у Освальда Шпенглера, автора книги «Занепад Заходу» 1918 р., Який стверджував, що культури та нації діють

за циклічним малюнком, в якому вони народжуються, досягають висот, занепаду та зрештою помирають. Однак, на відміну від Шпенглера, який виступав проти фашизму та нацизму, розглядаючи "епоху цезаризму" як остаточну смертельну загрозу занепадої західної цивілізації, Йокі розглядав це як потенційний порятунок Заходу від сил, які вб'ють його, виступаючи за об'єднання Європи в рамках авторитарної або нацистської форми правління (також позиція, яку займав Освальд Мослі в повоєнні роки).[55]

Також, Шпенглер розглядав єврейський народ як частину Західної цивілізації і розглядав антисемітизм нацистів як випадок завдання шкоди собі, щоб це було на зло іншим. Йокей же бачив євреїв як принципово відмінну від європейців культуру, таку, що корумповувала її з середини і поширювали "патології" лібералізму, демократії та соціалізму.

На відміну від більшості післявоєнних крайніх правих, під час холодної війни він виступав за те, щоб неонацисти рівнялися на Радянський Союз, а не на консерваторів в Сполучених Штатах, розглядаючи СРСР як чисту білу націю з тоталітарною політичною системою, очищеною від єврейського впливу Йосипом Сталіним. Сполучені Штати, навпаки, він бачив як расово нечисті і слабкі через "спотворення культури", його кодове слово для єврейського впливу, яке він використовує у всій книзі, і набагато більшу загрозу виживанню європейської цивілізації. Він також розглядав арабський націоналістичний рух як потенційного союзника крайніх правих європейців через їх спільний анти-сіонізм.[55]

На той час він мало впливав на крайніх правих та неонацистів США. Джордж Лінкольн Роквелл з Американської нацистської партії відкинув його ідеї, розглядаючи його як "неострассерита" у своїх закликах до союзу між крайньоправими та крайньолівими. Головним прихильником став Вілліс Карто, який був одним з останніх людей, які бачили Йокея перед самогубством у 1960 році. Він був більш впливовим у Європі, де його ідеї стали частиною

лівосхильного крила європейського неонацизму, прихильників «третього шляху».

Джордж Лінкольн Роквелл, американський неонацист консерватор, вперше був політизований антикомунізмом і проти расової інтеграції, перш ніж стати антиєврейським. У відповідь його опоненти називали його "нацистом", він театральнo привласнив естетичні елементи NSDAP, щоб "володіти" наміченою образою. У 1959 році Роквелл заснував американську нацистську партію і доручив своїм членам одягатися в імітовані коричневі сорочки в стилі SA, під час польоту прапора Третього рейху. На відміну від Йокея, він був проамериканським і співпрацював із ФБР, незважаючи на те, що партія була під дією програми COINTELPRO через помилкову підозру, що вони були агентами президента Єгипту Насера під час короткої розвідки "коричневого відлякування". Програма COINTELPRO це контррозвідувальна програма ФБР спрямована на знищення громадських рухів, які діяли за сприяння іноземних спецслужб.

Хоча претензії про розвідувальну діяльність щодо американського угруповання Роквелла виявилися безпідставними, деякі німецькі нацисти справді переселилися на Близький Схід, деякі подались у іслам і змінили свої імена; Переважно нацисти селились у Єгипті та Сирії. Сюди входять Йоганн фон Лерс, Алоїс Бруннер, Аріберт Хайм, Франц Штангл, Герхард Мертинс, Ганс Ейзеле, Вальтер Рафф, Артур Шмітт та інші. Також «батько неонацизму» Ото Ернст Ремер також втік до Єгипту, потім емігрував у Сирію у 1950-х.

Пізніше лідери американського неонацизму прийшли у велику політику через ANP; включаючи підлітків Девіда Дюка та Вільяма Лютера Пірса з Національного альянсу, хоча вони незабаром віддалилися від явної самоідентифікації з неонацизмом. Джордж Роквелл вигадав улюблену тепер багатьма фразу, слоган «White power». [55]

У монографії, розсекреченій у 2007 році, ФБР так описав його[44]:

«Джордж Лінкольн Роквелл - егоцентрик і хронічний провал, який створив невелику організацію, яку він назвав «Американською нацистською партією», щоб зменшити свої страждання через несправджені амбіції досягти слави. Носячи розірваний на війні прапор переможеного ворога, якого хотів би забути світ, Роквелл веде свою неоднорідну "армію" проти уявної "сіоністської змови". Огидні костюми, презирливі гасла та руйнівна тактика привернули національну увагу до Роквелла, роздуваючи його та його групу далеко поза належним чином.»

У 1961 році Роквелл та Колін Джордан з Британського націонал-соціалістичного руху заснували «Світовий союз націонал-соціалістів», прийнявши Декларацію Котсуолда. Декларацію підписали неонацисти зі США, Великобританії, Франції (Савітрі Деві) [62], Західної Німеччини (Бруно Людке [55], Австрії та Бельгії. Більше країн-членів приєднуються пізніше впродовж десятиліття, включаючи Аргентину, Австралію, Чилі, Ірландію, Південну Африку та Японію.

Поки зовнішній світ розбирався у сутності існування союзу, для своїх послідовників та прибічників табір у серпні 1962 р. відкривав культовий сенс своєї місії з самого початку. Про зв'язок який пов'язував ССНС із нацистською ерою і надихаючий внесок Роквелла, описала серед інших Савітрі Дев:

«Він символ приголомшливої реакції, віддалені наслідки яких поки що немислимі. На задньому плані, як на величезних німецьких зборах Величних днів, висів величезний прапор свастики, який підсвічувався факелами встромленими у ґрунт. Ряд молодих бійців, що тримають смолоскипи, музику Хорста Весселя, привітання американського лідера - засновника та керівника націонал-соціалістичного руху в США - під час заходу до табору. Серед присутніх були німці: «старі воїни» першого покоління та шістнадцятирічні хлопці. Це була атмосфера - ентузіазм, віра, фанатизм - Днів першої боротьби (до 1933 р.): Старі воїни, які бачили сходження нацизму, сказали що все було так само.» [63]

Такі ліричні спогади показують, як рух, що грався з міфологією, пронизаний екстремізмом, «прив'язувався» до Нацистської епохи. Активісти розповідали один одному перенапружені та емоційні історії, про те як ССНС пов'язана із попередніми поколіннями бійців і самим Адольфом Гітлером. Роквелл також описував те, як активісти як справжні віруючі відчували глибокий, емоційний зв'язок із духом самого Гітлера. [52; с.6–10, с.20–31]

Потік ідей, активістів та практик у культовому середовищі транснаціоналізму тут вражає: засновники ССНС переформували ідеологію, націонал-соціалізм, спочатку створений у Німеччині; самою мережею керував американець Роквелл; союз був заснований у підпільному таборі у Британії, який відвідував цілий ряд представників різних національностей які підтримували нацизм, їх союзників та колаборнтів, а також і нових членів, які схилились до ідеології у наслідок різноманітних обставин.

Джордан спочатку був призначений міжнародним лідером ССНС, Роквелл - його заступником. Однак в кінці 1962 року Джордан опинився у в'язниці за керування воєнізованою організацією. [54]

Роквелл після цього став міжнародним лідером і продовжував діяти до його вбивства в 1967 році. Після звільнення в 1963 році Джордан взяв на себе роль лідера «Східної півкулі» ССНС. Під його керівництвом мережа активно розвивалась у 1960-х роках.

Ще ряд груп стали членами ССНС або прийняли асоціацію з союзом пізніше. У Канаді групу представляла канадська нацистська партія, керівник якої Вільям Джон Бітті був керівником ССНС в країні. [58;с.357]

У Південній Америці союз діяв через Partido Nacional-socialista Chileno, групу, створену в Чилі колишнім Стандартенфюрером Францом Пфайфером 1-го дивізіону SS Leibstandarte.

ССНС була представлена в Данії Національною соціалістичною партією робітників Данії, групою старого довоєнного руху, пов'язаного з Свенном Салікафом, близьким послідовником Роквелла. [56]

Партія Нордичний Рейх Швеції зберігала незалежність, але тісно співпрацювала з ССНС. [58; с. 356]

Бернхард Харде сформував групу ССНС в Ісландії, яка нараховує близько 300 прихильників. [58; с. 356]

Національно-соціалістична партія Нової Зеландії та Націонал-соціалістична партія Австралії також отримали членство у ССНС. [55]

Котсвудські домовленості запропонували загальну заяву про наміри нової мережі. Короткотерміновою метою мережі визначалось створення "монолітного, ефективного у боротьбі міжнародного політичного апарату для боротьби та остаточного знищення міжнародного єврейського комуністичного та сіоністського апарату зради та підриву". Документ пояснював, що національне повинне бути поруч із транснаціональним, але не замінити його. Національна ідентичність мала би поєднуватись із міжнародною солідарністю, що базується на расовій перевазі та Націонал-соціалістичних расових принципах.

Довгостроковою метою було завдання поділити світ на території, спеціалізовані для білих людей, а інші - для представників інших рас. Документ також допускав і підкреслив необхідність співпраці з лідерами інших "рас", щоб створити "повне і абсолютне географічне розділення рас", що призведе до "світового порядку, заснованого на расі". Приєднані до союзу організації або окремі діячі повинні були «визнати духовне керівництво Адольфа Гітлера». Партнерські організації, пізніше офіційно були названі "Секціями", і повинні були надсилати керівництву ССНС щотижневі "Звіти про дії". Підкреслюючи важливість національної ідентичності, союз дозволяв лише одній національній організації з окремої країни приєднатися до ССНС.

Котсвудська угода ССНС підкреслювала необхідність «ретельного дотримання національного та міжнародного законодавств». Однак, наступний пункт суперечив попередньому, і оголошував що «у випадках якщо країна знаходиться під пануванням євреїв або має комуністичний режим, члени союзу можуть порушувати закон».

У документі навіть було висловлено припущення, що Британію можна трактувати як країну, що потрапила під єврейський вплив, оскільки вона заборонила в'їзд багатьом міжнародним делегатам, які хотіли взяти участь у літньому таборі 1962 року. Угоди Котсвудда фактично давали філіям ССНС дозвіл на порушення закону, адже члени могли переконати себе, що єврейські інтереси обмежують їхню діяльність. Через параноїдальні неонацистські погляди щодо «змови євреїв» такий вплив можна було побачити в діях багатьох держав. [56]

ССНС розробляв подальший матеріал для регулювання своєї діяльності. Наступним з'явилась «Програма Всесвітнього союзу націонал-соціалістів» в якій союз підкреслив свої основні цілі у семи пунктах, які склали те, що потім назвуть «скелею нашої віри». Його публікація характеризувала культову динаміку марксизму, представляючи його як прояв єврейського контролю, вони описували марксизм як нову релігію, яка витісняє старіші релігії. Таким чином комунізм міг в результаті «швидко і неминуче торжествувати на всій планеті». [56]

ССНС пропонували доктрину опозиційності. Їхні вчення про самодостатність та ідеалізм, як вони вважали були засновані на науковій істині, яку потрібно було просувати і підтримувати з таким же релігійним фанатизмом, що і марксизм. Цей ідеал мав на меті, досягнення «героїчного завдання» закінчити «роки єврейського промивання мізків» та створити «єдину світову організацію» щоб запобігти загибелі у хаосі деградації, рабства та смерті білих людей. Для цього екзистенційного питання для білої раси,

нацизму треба було відмовитись від матеріалізму, щоб як і старі релігії боротись за вищу силу.

Інший пункт пояснював необхідність розгляду расової спільноти, як «живого організму», стверджуючи, що справжня свобода наступить тоді, коли ця жива сутність зможе існувати як єдине ціле, і цьому ідеалу мовляв заважають «паразитичні євреї та їх марксизм».

Наступний пункт підкреслював, що життя визначається боротьбою, що продемонстровано законами еволюції.

Завершувалось все тим, що неонацизм творив культ Адольфа Гітлера, стверджуючи що «Гітлер – це дар непереборного провидіння світу», що начеб то його дух розвалював рух, який подібний на ранніх християн, який «принесе новий ідеальний світ». [43]

Шлях Гітлера, як символ викупу, став звичним для літератури, пов'язаної з Союзом Нацистів, що випускається у багатьох країнах.

Членство в ССНС можна було отримати, насамперед, через членство в афілійованих національних «секціях». Для тих хто проживав у країнах, які не мають «Секції» доступне «асоційоване членство» у організації.

Така форма заявки була дуже показовою. Адже, вона вимагала основної інформації, яка цікавила неонацистів. Так, наприклад, вони вимагали основну інформацію як: фото, імені, адреси, віку, статі, освіти, знань мови, релігійної приналежності, зросту, ваги, кольору волосся та очей.

Але окрім цієї, заявка містила окремі форми для опису фізичного здоров'я заявника. Стурбованість расовим питанням, проявлялась у наявності такого питання як «Вам відомо чи були у вашому роду неарійські предки?». Також форма запитувала деталі військової служби і військової підготовки. Кандидати також мали вказувати країну походження (народження) та країну громадянства. Якщо по всім параметрам кандидат підходив, кінцевим етапом було підписання угоди про те, що вони ставлять «свої зобов'язання перед

ССНС вище особистих зобов'язань та зобов'язань перед будь-якою іншою особою, організацією, релігією чи політичним діячем».

Стандартний лист від Метта Коехла до потенційних Асоційованих Членів повідомляв, що «члени повинні бути присвячені виживанню та просуванню Білої Раси та Західної Культури, безумовно відданими духовному керівництву Адольфа Гітлера і готовими діяти (а не лише говорити) у будь-яких умовах на благо справи». У листі зазначається, що активісти в країнах де бути націонал-соціалістом злочин, можуть бути понад законом, або навіть йти в підпілля, якщо не буде іншого вибору, щоб вижити і знайти інші способи самовираження.

У 1966 році ССНС досягли давно поставленої мети та створили ідеологічний журнал «Націонал-соціалістичний світ». Організація випускала його із штаб-квартири у місті Арлінгтон, штату Вірджинія. Одна, вийшло тільки шість видань журналу. Останнє було опубліковано у 1968 році за редакцією Вільяма Пірса, майбутнього лідера американської неонацистської групи «Національний альянс». У першому виданні обґрунтовувалось переформатування націонал-соціалізму, який має виступати «маяком і буєм для тих із нашої раси, хто перебуває у інтелектуальному і духовному керівництві». Зазначається, що потрібно їх залучати і використовувати, якщо організація хоче вижити.

Перше видання містило великий нарис Деві, а також фрагменти філософії Джордана та нарис пропаганди Роквелла. У виданні також друкувались заклики до пожертв та встановлювались «звання». За 100 доларів можна було стати «другом» нацизму та отримувати видання протягом десяти років, а за 10 000 доларів, можна було стати «покровителем націонал-соціалістичного світу», отримавши довічну підписку. Однак подальше закриття журналу, показало що значних пожертв не було. [50]

У пізніших виданнях Націонал-соціалістичного світу були представлені нариси діячів всередині міжнародного руху, а також статті з коментарями та

перекладами текстів, пов'язаних із самою нацистською партією. Типізуючи цю суміш, у останньому виданні наступник Роквелла Метт Кель написав статтю під назвою "Деякі настанови щодо розвитку націонал-соціалістичного руху". [50] Цей нарис прагнув збалансувати те, що було представлено як «загальні істини» націонал-соціалістичної ідеології із зміненими обставинами епохи 1960-х.

Ще однією особливістю цього останнього видання став нарис «Від Кайзерхофа до Канцелярії Рейху», що складалась із виписок із щоденника Джозефа Гебельса, що оповідала про прихід Гітлера до влади. Редакція крайнього видання також змінила революційні принципи, вказавши що «конфлікт здається неминучим, оскільки сучасна система добре розуміє що це стосується кожного і має гарне уявлення про те, яка доля чекає цих злочинців під владою у наших руках.... перемога націонал-соціалізму означатиме не лише кінець усього їх життєвого шляху, але й кінець самого життя для багатьох із них» [67]

Дослідженням поширеності діяльності ССНС займався американський науковець Френсіс Сімонеллі. ССНС поширила свою діяльність навіть на Південну Америку та Японію. Хоча, звісно найактивнішою міжнародне мережа неонацистів була у Європі, Північній Америці та Австралії. Однак у той час, у всіх цих місцях неонацистська політична ідеологія були під публічним табу, а неонацистський рух дискредитованим та змаргіналізованим. Впродовж всієї діяльності ССНС організації не вдалось досягти власних амбіцій. [64]

Союз сприяв утворенню транснаціонального культового середовища, пронизаного неонацистськими ідеалами, що явно допомагало надихнути маргінальних активістів на активну діяльність. Це дозволяє їм вірити у те, що протистояння з поліцією, політичні трюки і навіть ув'язнення були не даремними, а заради глобального руху націонал-соціалістичної опозиції.

Американська нацистська партія пояснювала свої цілі участі у ССНС у «Американській програмі». Захищаючи расову сегрегацію, вони пропонували

запропонувати темношкірим сім'ям у Америці державну дотацію у розмірі 10 тисяч доларів США для повернення їх в Африку та для сприяння їм розвитку континенту. А темношкірі які б залишились у США стали би «жорстко відокремленими негромадянами».[44]

Євреї, які як вважали неонацисти, беруть участь у марксистській змові, тому мають бути страчені. А «Національний трибунал» буде займатись розслідуванням всіх неєвреїв, які сприяли їм у цій змові. За сприяння і допомогу у змові цих неєвреїв мають публічно повісити перед Капітолієм. Також партія хотіла зробити «Національний комітет з питань євгеніки», який мав би займатись позитивною та негативною євгенікою, включаючи стерилізацію, щоб забезпечити «відтворення тільки найкращих із людей». [44]

Після досягнення планів на батьківщині партія детально спланувала своє транснаціональне бачення. На міжнародній арені, вони планували сприяти національним революціям по всьому світові, створивши коаліцію нових націонал-соціалістичних режимів та хотіли «замінити марксистську ООН» на «Органічний Союз Вільних Підприємців націонал-соціалістичних держав», який мав принести справжній «мир» світові.[45]

Незважаючи на нечіткі деталі, цей документ пронизаний фантазією тотального глобального перепорядкування, расистськими забобонами та антисемітською змовою.

Журнал американської нацистської партії The Stormtrooper містив регулярні оновлення у спеціальному розділі міжнародних подій. Міжнародна колонка переповідала історії багатьох міжнародних філій.

Наприклад, вони прокоментували діяльність Джордана, коли він набув популярності у Британії у 1960-х роках, і як не дивно вони всебічно підтримували його, коли він був ув'язнений в 1967 році, через зовнішнє фінансування. З того часу Американська нацистська партія припинила фінансування діяльності за кордоном, але продовжувала надсилати друковані

матеріали, включаючи Stormtrooper, до асоційованих членів та організацій, які могли продати їх, щоб отримати необхідні кошти.

Сам Роквелл обмежив свою пряму активність Америкою, його поїздка до Британії в 1962 році була винятком; Під час його керівництва Світовим Союзом Соціал-Націоналістів він не мав зустрічей з іншими керівниками мереж неонацистів безпосередньо.

Харизматичне керівництво Роквелла було центральним для американської нацистської партії та ССНС. Після його смерті в 1967 р. керівництво обома переймав Матіас Коєхл. Однак на початку 1970-х його діяльність не сильно була спрямована на ССНС і Націонал-соціалістичну партія білих людей (назва Американської нацистської партії з 1967 року) тому обидві організації занепали. Тим часом інші неонацисти, такі як Пірс, утворили нові організації.

У Європі у ССНС справи були значно гірше, адже наприклад у всіх країнах Східного блоку така діяльність була заборонена та жорстко каралась. Тому управління і керівництво «Секціями» часто було поза межами цих країн. Наприклад керівництво Угорською секцією ССНС знаходилось взагалі у Австралії, де вони видавали свої журнали і агітматеріали, які намагались передати на батьківщину.

Головною організацією ССНС в Європі був Британський націонал-соціалістичний рух, яким керував Джордан. Його неонацистське угруповання залишалось «Секцією» ССНС до 1968 року, коли він перейменував його у Британський Рух, Джордан і його права рука Джон Тундал були співзасновниками ССНС, оскільки разом підписували Котсвудську декларацію. Тундал займав посаду секретаря Джордана, але у 1964 році після розчарування Тундалом у керівництві Джордана – рух розпався. Таке рішення стало наслідком негативних повідомлень преси про особисте життя Джордана. Після спроби захопити Британську секцію Тундал створив конкуруючу організацію «Рух Велика Британія». Він намагався отримати визнання

Роквелом його керівником Британської секції ССНС. Але зв'язки Роквела із Джорданом були сильніші, тому у 1965 році ССНС випустив офіційне звернення. У зверненні організацію Тундала назвали «антисоюзним органом який хоче розвалити союз». Дослідники руху підкреслюють цей момент, оскільки у цьому випадку американський активіст мав визначальне значення щодо конкуренції двох неонацистських лідерів у іншій державі.

Критика Тундала у матеріалах ССНС була жорсткою та безапеляційною. В одному з бюлетнів вказувалось що «Тундал був вигнаний із руху за віроломство та невміле керівництво». Також організація звинувачувала колишнього члена у крадіжці грошей та обладнання і створенні конкуруючої групи присвяченої диверсії проти Британської секції.

У 1967 році керівник підточеної розбратом Британської секції Джордан був ув'язнений. А його рух розпався. Вже після звільнення Джордан не міг зібрати нову Британську секцію, через посилення британського антирасистського законодавства. Тому Джордан прагнувши відновити політичну діяльність відкинув неонацистську ідеологію для більшої легітимності свого руху. але його новий рух вже був не сумісний із принципами ССНС.

З ССНС також співпрацювали ірландські неонацисти. У 1965 році повідомлялось про дві потенційно-партнерські організації які активно вели діяльність. Бюлетень ССНС повідомляє про включення у союз організації під назвою «Націоналістичний союз Ірландії» яка була перейменована у «Націонал-соціалістичний союз Ірландії». Звіт також вказує керівника організації – ним був А.Л.Прайс. Як було типово для неонацистських організацій тих часів, вони конкурували між собою та були у розбраті. Тому у звіті про прийняття «Націонал-соціалістичного союзу Ірландії» значну увагу було надано рекомендації до об'єднання та консолідації всіх борців за нацистський ідеал. Пізніше «Націонал-соціалістичний союз Ірландії» та «Націонал-соціалістичний рух Ірландії» об'єднались у «Націонал-

соціалістичну федерацію Ірландії» яку очолював Прайс. Націонал-соціалістична федерація Ірландії видавала свій журнал «Націонал-соціалістичні новини». У звітах ССНС також оприлюднена похвала федерації за поширення листівок у університетському коледжі Дубліна. Один із членів організації Бернхард Хорган навіть публікував у журнал університетського коледжу статтю під назвою «Сучасний нацизм». Далі ССНС публікував ще ряд звітів із численими успіхами з розвитку організації у Дубліні, де їм вдавалось публікувати ще ряд статей і залучити достатньо багато членів. ССНС робив ставку на Ірландію, оскільки це була єдина англійськомовна країна, яка не воювала у Другій Світовій війні проти Німеччини. Тому для союзу Ірландія була «особливою», а успіхи із поширення мережі тільки підживлювали це захоплення країною. Численні журнали і замітки, наприклад у Націонал-Соціалістичній Ірландській робітничій партії, повідомляли про захоплення Роквеллом і лідерами ССНС у середовищі руху країни у 1970-72 роках. Такі ж відомості існують і у Австралії.

В інших країнах Європи більш поширеним було зменшення мережевої активності після відходу Джордана і Роквелла, хоча національна динаміка сильно відрізнялася від країни до країни. Німеччина займала особливе місце в неонацистській міфології зі зрозумілих причин. Однак там активізм був набагато більш таємним, ніж в Британії та Ірландії, через заборону націонал-соціалістичної ідеології. Однак ССНС мав свого представника і там. На чолі національної секції був інший співзасновник ССНС, Людтке - людина, яку Роквелл поважав через його юнацьку діяльність в «Гітлер югенді» та вермахті, що зв'язує ССНС безпосередньо з нацистською епохою. Рівень діяльності Людтке і зв'язки з іншими підпільними неонацистськими угрупованнями, залишається неясним, але він поширював матеріал ССНС на постійній основі. Це призводило до того, що Людтке переслідувався німецькою владою, що неминуче було заявлено як приклад «гноблення» і «політичного переслідування». У травні 1963 року в одному бюлетені говорилося, що Людтке заарештований і утримується під вартою протягом чотирьох місяців, через

його зв'язок з ССНС і статті де він відстоює націонал-соціалізм, а це є злочином проти «Демократичної конституції».

У цьому бюлетені також відзначались дії декількох інших німецьких активістів: Екхард Брагард, Ерхард Рейнхардт і Дітріх Шулер. У той час як поліція затримала першу пару за поширення неонацистської літератури, Шулер, знаний неонацистський публіцист, був описаний як безневинний шкільний учитель, який отримав семимісячне тюремне ув'язнення за зберігання буклету з ідеалами націонал-соціалізму. Бюлетень також звернув увагу на те, що кількість свастик у Гамбурзі привернуло увагу міжнародної преси.

Французькі і бельгійські секції ССНС це зовсім протилежна історія. Наприкінці 1960-х років, рух пов'язаний з ССНС, в обох країнах повністю зник, незважаючи на деякі обнадійливі ознаки на початку десятиліття. У Франція була активна діяльність ряду фігур, серед яких Деві в 1962 році, а потім з 1964 року Ів Жанне, очолювали керівництво французької секцією. Жанн була колишнім членом Партії «Populaire Français» і активний учасник Вафен-СС. Дослідник Сімонеллі підмітив, що Жанне намагався і не зміг узурпувати європейську лідируючу роль ССНС в Європі в 1964 році. [64]

Роквелл дозволив амбітному Жанне очолити не тільки Французьку секцію ССНС, а й те, що називалося «Федерація Західної Європи», що включала Францію, Люксембург, франкомовну Швейцарію та Бельгію. Інші також боролися за лідерство, наприклад, «Організація вікінгів Франції» Жан-Клода Моне. Після свого арешту в липні 1964 Жанне був змушений виступити із заявою про ліквідацію цього недовговічного і незвичайного транснаціонального блоку всередині ССНС. У європейському бюлетені повідомили, що «Націонал-соціалістичний блок Бельгії» став незалежний від «Федерації Західної Європи ССНС» Така зміна була наслідком зростання у той час бельгійських націонал-соціалістів. В подальшому бюлетені зазначалося, що призупинення діяльності Жанне призвело до того, що в 1966 році

розпустили Французьку секцію ССНС, що означає, що французькі націонал-соціалісти можуть подати заявку на членство в асоціації, додавши: «І вони сердечно запрошуються зробити це». Після цього у Франції не було афілійованої групи. Кілька згадок про французьку активності, пов'язаної з неонацизмом після цього часу, включали в себе лише повідомлення про смерть Пола Поль Рассіньє який заперечував Голокост у 28 липня 1967 року. Його хвалили за «викриття брехні щодо центрів інтернування в націонал-соціалістичній Німеччині».

Бельгійська секція проіснувала до кінця 1960-х років і занепала. Хоча, як описує дослідник Сімонеллі, Роквел покладав на неї великі надії, оскільки секцією керував Жан-Роберт Деббо колишній доброволець у складі Ваффен СС. Однак Деббо полишив діяльність у середині 60-х років. [64] У 1965 Роквелл обрав керівником Бельгійського Націонал-Соціалістичного Союзу (секції) колишнього члена угруповання Рудіджера Ван Санде. Бюлетень ССНС оповідає, що одразу після обрання Ван Санде керівником Бельгійської секції його звільнили з роботи, а його діяльністю зацікавилась поліція. Пізніше поліція почала обшуки. Союз вирішив що Ван Санде саме та особистість яку вони повинні підтримувати та почав надавати йому різноманітну допомогу. Однак, незабаром наступний бюлетень у 1966 році повідомляв що Ван Сенде відсторонено через «особисті обставини». Його замінив керівник фламандського підрозділу Едуард Верліден. Цю посаду Верліден отримав за визначну діяльність за проведення акції протесту поряд із засіданням Всесвітнього єврейського конгресу. Написи «За вільну від євреїв Європу» та численні плакати із свастиками зацікавили пресу. Однак внутрішні суперечності у Бельгійській секції призвели до занепаду руху. [64]

У решті європейських країн діяльність Світового Союзу Націонал-Соціалістів була ще більш незначною. Бюлетень ССНС 1965 року повідомляв, наприклад, що створюється Іспанська секція ССНС. Сімонеллі підкреслює,

що діяльністю Іспанської секції керував німецький ветеран Фрідріх Кухфу, який проживав у Іспанії спільно з іспанським діячем Антоніо Мадрано. [64]

Про діяльність у Нідерландах у матеріалах ССНС взагалі було лише декілька приміток. В одному з бюлетнів повідомлялось про заборону націонал-соціалістичної діяльності в країні, і надавалась рекомендація членам союзу, про те що пошта яка проходить через цю країну не повинна містити жодних помітних ознак належності до неонацизму. Однак асоційованих та афілійованих членів у цій країні не було.

У 1970 році світовий союз запросив до руху «Італійський соціальний рух». Однак рух відмовився від співпраці із ССНС.

У Скандинавії поширенням програми неонацистів займалась Данська партія націонал-соціалістичних робітників, під керівництвом Свена Саліката. Однак, їх діяльність обмежувалась пропагандою неонацизму серед студентства. Тому ССНС був значно більше зацікавлений у Партії Нордичного Рейху, яку очолював Йєран Уредссон. Нео-нацистська ідеологія Нордичного Рейху відрізнялась від тієї яка була у Світового Союзу Націонал-Соціалістів та від тієї яка була у Західній Європі. Ідеологія Нордичного Рейху спиралась на неоязичницьку реконструкцію. В Скандинавії німецька ідеологія Арійства, була замінена скандинавською вірою у Вікінгів. Відповідно Нордичний Рейх пропагував об'єднання скандинавських країн, для повернення колишньої слави. Нацистський експансіонізм для Нордичного Рейху міг би бути забезпечений європейськими територіями та союзом із європейськими неонацистами. Однак, Йєран Уредссон навідріз відмовлявся від будь-якої співпраці і Світовим Союзом Націонал-Соціалістів, оскільки вважав що таким об'єднанням не може керувати не європеєць. Сімонеллі вказує що сам Йєран Уредссон і його партія Нордичний Рейх мали анти-американські погляди. І це попри те, що Уредссон мав приємні стосунки із Роквеллом.[64]

Народження і весь успіх неонацистського руху у Ісландії, як вказано у бюлетні ССНС відбувся в 1967 році, коли у відповідь на іміграцію в Ісландію темношкірого південноафриканця, зібрався рух який «сприяв його від'їзду».

У Східному Блоці не було можливості для розвитку та поширення неонацистської політичної ідеології і відповідно не було організаційної активності, незважаючи на те що «союз неонацистів» нібито мав членів у цьому регіоні. Так, наприклад, українська УНА-УНСО визначалась як афілійований член в Україні, також існувала угорська секція та секції інших країн. Але ці секції, вели свою діяльність переважно у еміграції і були малочисельними.

Дослідження матеріалів про поширення неонацистської ідеології та діяльність неонацистських об'єднань найпоширенішими були у середині-кінці 1960-х років. Згодом активна міжнародна діяльність Світового Союзу Націонал-Соціалістів та національних рухів почала згасати незважаючи на те, що Світовий Союз Націонал-Соціалістів розробляв матеріали для осучаснення на той час націонал-соціалізму.

Останій бюлетень ССНС був виданий у 1972 році, продатований як «УФ-83»(83 рік з дня народження Адольфа Гітлера. В цьому випуску редакція оптимістично заявляла, що «Рух досягає значних успіхів у багатьох арійських землях по всьому світу». Діяльність повністю була припинена у 1975 році. Хоча після цього, відбувалось декілька спроб відновити Світовий Союз Націонал-Соціалістів.

Світовий Союз Націонал-Соціалістів заявляв про приналежність до організації ряду незначних рухів, серед яких:

Болівія - Фронт дій Патріот

Бразилія - Національна соціалістична партія Бразилії

Болгарія - Велике сарматське братство

Канада - націонал-соціалістична партія Канади

Чилі - Національний соціалістичний рух чилійських робітників, Рух
Ганчо дель Лобо, IMNS, Відділ військ Чилі Чилі

Коста-Ріка - націоналістичний соціалістичний опір Коста-Ріки

Фінляндія - Фінська національно-соціалістична партія робітників,
SKSTP-NSFAP

Франція - Французький націонал-соціалістичний рух, PHENIX

Греція - Європейський націоналізм та Еллінський націоналізм

Гватемала - Націонал-соціалістичний фронт Гватемали

Іран – Партія Наска, СУМКА

Італія - авангардне політичне співтовариство , фашизм та рух за свободу

Японія - Націонал-соціалістична японська робітничка партія

Мексика - Мексиканська націонал-соціалістична партія, Сол Негр,
Національний синархічний союз

Норвегія - Націонал-соціалістичний рух Норвегії

Перу - Tercios Nacional Socialistas, MNSDP

Румунія - Румунський національний авангард, фронт 14 Румунія, Вікторія
Фінала

Росія та Білорусь - Російське національне єднання , АПН, Національна
соціалістична організація

Сербія - Расоналісти Сербії, Дія

Іспанія - Національний Альянс , NuevOrden España

Швеція - Відділ національно-соціалістичного руху Північно-Скандинавії,
Національна федерація Швеції

Україна - Український національний альянс (УНА-УНСО),

Великобританія - Товариство 9 листопада , Британський вільний корпус,
Британська народна партія

США - Націонал-соціалістичний рух , остаточне рішення 88

Венесуела - Венесуельська партія НС.

Оскільки об'єм матеріалу значно перевищує прийнятний для дипломного дослідження розмір, було прийнято рішення зупинитись на висвітленні першого етапу розвитку неонацистської ідеології.

ВИСНОВКИ ДО 3 РОЗДІЛУ

Отже, Неонацизм складається з войовничих, соціальних чи політичних рухів після Другої світової війни, які прагнуть відродити та впровадити ідеологію нацизму. Неонацисти прагнуть використовувати свою ідеологію для пропаганди ненависті та нападу на меншини, або в деяких випадках для створення фашистської держави.[65] Це глобальне явище з організованим представництвом у багатьох країнах та міжнародними мережами. Заперечення Голокосту є загальною рисою, як і включення нацистської символіки та захоплення Адольфа Гітлера.

Неонацистський суспільно-політичний світогляд був ексцентричним поєднанням оригінальної нацистської теорії та практики з постмодерним неузгодженим запереченням визнаних історичних фактів. Незважаючи на те, що Голокост насправді стався, його заперечення стало відправною точкою для неонацистської догми. Це суперечить історичному нацизму, який планував і успішно здійснював Голокост. Також для неонацистів характерні різного роду видозміни історичного нацизму в залежності від різноманітних країн.

Різні його характеристики, після універсалізації націонал-соціалізму, набували різноманітних рис у різних країнах. Наприклад, експансіонізм французьких неонацистів розглядав для розширення території за мовною

ознакою(Бельгію, та частини інших держав); скандинавських за етнічною – об'єднати вікінгів. Також світова мережа неонацистів залишала для національних рівнів певний маневр. У різних країнах існували різні рухи, в одних вони були більш християнськими або неоязичницькими, більш антикомуністичні або більш антикапіталістичні, більш расистські або більш націоналістичні, езотеричні або з псевдонауковими аргументами.

В рамках розгляду розвитку неонацизму, окрему увагу було приділено заснування та діяльності Світового Союзу Націонал-Соціалістів.

Союз сприяв утворенню транснаціонального культового середовища, пронизаного неонацистськими ідеалами, що явно допомагало надихнути маргінальних активістів на активну діяльність. Це дозволяє їм вірити у те, що протистояння було заради глобального руху націонал-соціалістичної опозиції.

Короткотерміновою метою мережі визначалось створення "монолітного, ефективного у боротьбі міжнародного політичного апарату для боротьби та остаточного знищення міжнародного єврейського комуністичного та сіоністського апарату зради та підриву". Документ пояснював, що національне повинне бути поруч із транснаціональним, але не замінити його. Національна ідентичність мала би поєднуватись із міжнародною солідарністю, що базується на расовій перевазі та Націонал-соціалістичних расових принципах.

Неонацистські вчення про самодостатність та ідеалізм, як вони вважали були засновані на науковій істині, яку потрібно було просувати і підтримувати з таким же релігійним фанатизмом, що і марксизм. Цей ідеал мав на меті, досягнення «героїчного завдання» закінчити «роки єврейського промивання мізків» та створити «єдину світову організацію» щоб запобігти загибелі у хаосі деградації, рабства та смерті білих людей. Для цього екзистенційного питання для білої раси, нацизму треба було відмовитись від матеріалізму, щоб як і старі релігії боротись за вищу силу. Також значну увагу було приділено роздумам на тему "раси як живого організму", "життя як боротьби задля еволюції", сакралізації Адольфа Гітлера, якого у деяких творах відверто називали еманациєю Бога або прирівнювали до Ісуса.

ВИСНОВОК

Таким чином, у ході дослідження було з'ясовано, що неонацизм - термін, для позначення різного роду праворадикальних ідеологій, які іноді переростають у правий екстремізм, що певною мірою симпатизують націонал-соціалізму і Третьому Рейху, відкрито або приховано пропагують його ідеї або діячів, а також просто осіб, які використовують атрибутику націонал-соціалізму.

Хоча вчені і виокремлюють зміщення акцентів у ідеології неонацистів у процесі еволюції, базовою політичною ідеологією все-одно залишається націонал-соціалізм часів Третього Рейху. Інакше кажучи, неонацизм витікає із політичних ідей Третього Рейху, а початковою точкою бачення для кожного неонациста є політичні ідеї Гітлера.

Сучасний неонацизм запозичує такі елементи від нацистської доктрини, як положення про шовінізм, ультранаціоналізм, расизм, ксенофобію, ейблізм, гомофобію, ромофобію, антикомунізм і антисемітизм. Крім цього, характерною рисою неонацизму є використання символіки та возвеличування Адольфа Гітлера. Однак через заборону у деяких країнах символіки або пропаганди нео-нацизму поширене використання їх еквівалентів та прихована пропаганда.

Неонацизм складається з войовничих, соціальних чи політичних рухів після Другої світової війни, які прагнуть відродити та впровадити ідеологію нацизму. Неонацисти прагнуть використовувати свою ідеологію для пропаганди ненависті та нападу на меншини, або в деяких випадках для створення фашистської держави.[65] Це глобальне явище з організованим представництвом у багатьох країнах та міжнародними мережами. Заперечення Голокосту є загальною рисою, як і включення нацистської символіки та захоплення

Адольфа

Гітлера.

Неонацистський суспільно-політичний світогляд був ексцентричним поєднанням оригінальної нацистської теорії та практики з постмодерним неузгодженим запереченням визнаних історичних фактів. Незважаючи на те, що Голокост насправді стався, його заперечення стало відправною точкою для неонацистської догми. Це суперечить історичному нацизму, який планував і успішно здійснював Голокост. Також для неонацистів характерні різного роду видозміни історичного нацизму в залежності від різноманітних країн.

Різні його характеристики, після універсалізації націонал-соціалізму, набували різноманітних рис у різних країнах. Наприклад, експансіонізм французьких неонацистів розглядав для розширення території за мовною ознакою (Бельгію, та частини інших держав); скандинавських за етнічною – об'єднати вікінгів. Також світова мережа неонацистів залишала для національних рівнів певний маневр. У різних країнах існували різні рухи, в одних вони були більш християнськими або неоязичницькими, більш антикомуністичні або більш антикапіталістичні, більш расистські або більш націоналістичні, езотеричні або з псевдонауковими аргументами.

Також розглянувши розвиток неонацизму можна чітко виокремити три етапи:

- 1) Перший етап (1945-1973 рр.) був характерний нацистським реваншизмом. Основними вимогами були припинення переслідування нацистів, реабілітація злочинців часів Нацизму та зняття з Німеччини відповідальності за війну. В цей час основну активність проявляли колишні нацисти та їх колаборанти і союзники. А більшість утворених організацій були просто заборонені.
- 2) Другий етапу (1973-2010 рр.) характеризувався розширення антисемітизму до ксенофобії та расизму. Зростання праворадикальних настроїв в Німеччині було викликане політикою федеративної держави по залученню трудових мігрантів та зростанням руху сексуальних меншин. Цей час характерний залученням нових членів

до руху. Також чітко окреслена відмінність причин долучення до руху у Західній та Східній Німеччині: у Західній – протест проти політкоректності, мультикультуралізму та імміграції; у Східній – протест проти тоталітаризму, відсутності свободи слова, відсутності освітніх програм з денацифікації. Однак у цей період неонацистські організації позбулись пресингу спецслужб, а з початком Холодної війни і зовсім розпочали співпрацю або іншу взаємодію із ними.

3) Третій етап (2010 рік – дотепер) розвиток неонацизму пов'язаний з подіями так званої «Арабської весни», які стали причиною нового припливу мігрантів в країни Європи. У відповідь реакцією на це стало збільшення з початку 2015 р. числа масових виступів неонацистів і ультраправих під антиісламськими гаслами.

В рамках розгляду розвитку неонацизму, окрему увагу було приділено заснування та діяльності Світового Союзу Націонал-Соціалістів.

Союз сприяв утворенню транснаціонального культового середовища, пронизаного неонацистськими ідеалами, що явно допомагало надихнути маргінальних активістів на активну діяльність. Це дозволяє їм вірити у те, що протистояння було заради глобального руху націонал-соціалістичної опозиції.

Короткотерміновою метою мережі визначалось створення "монолітного, ефективного у боротьбі міжнародного політичного апарату для боротьби та остаточного знищення міжнародного єврейського комуністичного та сіоністського апарату зради та підриву". Документ пояснював, що національне повинне бути поруч із транснаціональним, але не замінити його. Національна ідентичність мала би поєднуватись із міжнародною солідарністю, що базується на расовій перевазі та Націонал-соціалістичних расових принципах.

ССНС пропонували доктрину опозиційності. Їхні вчення про самодостатність та ідеалізм, як вони вважали були засновані на науковій істині, яку потрібно було просувати і підтримувати з таким же релігійним фанатизмом, що і марксизм. Цей ідеал мав на меті, досягнення «героїчного

завдання» закінчити «роки єврейського промивання мізків» та створити «єдину світову організацію» щоб запобігти загибелі у хаосі деградації, рабства та смерті білих людей. Для цього екзистенційного питання для білої раси, нацизму треба було відмовитись від матеріалізму, щоб як і старі релігії боротись за вищу силу. Також значну увагу було приділено роздумам на тему "раси як живого організму", "життя як боротьби задля еволюції", сакралізації Адольфа Гітлера, якого у деяких творах відверто називали еманациєю Бога або прирівнювали до Ісуса.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. В Германии участились нападения на общежития для беженцев [Электронный ресурс] // URL : <http://www.dw.com/ru/в-германии-участились-нападения-на-общежития-для-беженцев/a-18604699> (дата обращения: 21.03.2016)
2. Глод О. Антиімміграційні партії як різновид крайніх правих / О. Глод // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Політологія, Соціологія, Філософія. – 2009. – Випуск 12. – С. 84-87.
3. Гош М. Крайні праві в Україні / Мрідула Гош // Friedrich Ebert Stiftung. – Електронні дані. – Режим доступу: <http://library.fes.de/pdffiles/bueros/ukraine/09549.pdf> (дата звернення 15 липня 2015 р.). – Назва з екрана.
4. Гримська М. І. КРАЙНІ ПРАВИ ПОЛІТИЧНІ ПАРТІЇ В КРАЇНАХ ЄВРОПИ: ІДЕОЛОГІЧНИЙ ТА ЕЛЕКТОРАЛЬНИЙ ВИМІРИ : дис. докт. політ. наук : 23.00.02 / Гримська Марта Ігорівна – Київ, 2016. – 418 с.
5. Дадиани Л.Я. Фашизм в России. Мифы и реалии/Л.Я. Дадиани//СОЦИС/Социологические исследования.— 2002.— № 3.— С. 103–111. 10. Дугин А.Г. Евразийская миссия (программные документы Международного «Евразийского Движения»)/А.Г. Дугин.— М.: РОФ «Евразия», 2005.— 96 с. 11. Дугин А.Г. Конспирология (наука о заговорах, секретных обществах и тайной войне)/А.Г. Дугин.— М.: РОФ «Евразия», 2005.— 624 с. 12. Дугин А.Г. Основы геополитики. Геополитическое будущее России. Мыслить пространством/А.Г. Дугин.— Изд-во 3-е, дополн.— М.: Арктогея-центр, 1999.— 928 с.
6. Дублікаш Т. М. Мейнстрімізація крайніх правих в Європі: чи є загроза? / Тетяна Миколаївна Дублікаш // Міжнародний науковий форум:

- соціологія, психологія, педагогіка, менеджмент . – 2011. – Вип. 6. – С. 89-99.
7. Дублікаш Т.М. Стратегії виживання радикальних ідеологій: крайні праві у сучасних демократичних суспільствах / Тетяна Миколаївна Дублікаш // Вісник Харківського національного університету і м. В.Н. Каразіна. – 2010. – № 889. Соціологічні дослідження сучасного суспільства: методологія, теорія, методи. – Вип. 25. – С. 103-106.
 8. Дюверже М. Политические партии / М. Дюверже ; пер. Л. А. Зимина. – М.: Академический Проект, 2000. – 558 с.
 9. Здорик М. В. Концептуалізація термінів «праві» / «ліві» у політико-партійному дискурсі / М. В. Здорик // Вісник Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна. Сер. «Питання політології». – 2009. – № 861, Вип. 15. – С. 196–201.
 10. Іванов О. Утворення націонал-демократичної партії Німеччини та спроби її утвердження в політичній системі ФРН (1964-1971 рр.) / Олександр Іванов, Артем Йовенко // Схід. – 2009. – № 5 (96). – С. 68-73.
 11. Йовенко А. В. Національно-демократична партія Німеччини у спектрі праворадикальних сил ФРН (1964-2009 рр.) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. іст. наук : 07.00.02 / А. В. Йовенко ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – К., 2013. – 17 с.
 12. Как движение Pegida манипулирует страхами немцев [Электронный ресурс] // URL: <http://www.dw.com/ru/какдвижение-pegidаманипулируетстрахами-немцев/a18137793> (дата обращения: 11.03.2016)
 13. Колодій А. Праві, ліві та центр у політичному спектрі України: ретроспектива років незалежності / Антоніна Колодій // Czechu. Polska. Ukraina. Partie i systemy partyjne. Stan i perspektywy / [pod. red. Krzysztofa Kowalczyka i Łukasza Tomczaka. – Torun: Wydawnictwo Adam Marszałek, 2007. – S. 68-100.

14. Кто такие фашисты и что такое фашизм? [Электронный ресурс] // BBC. – 2009. – Режим доступа до ресурсу: https://www.bbc.com/russian/international/2009/10/091020_what_is_fascism.
15. Лапин А.А. Правый радикализм в Германии (Политический анализ) [Электронный ресурс] // URL: <https://docviewer.yandex.ru/?url=http%3A%2F%2FCyberLeninka.ru%2Farticle%2Fn%2Fpravyy-radikalizm-v-germaniipoliticheskiy-analiz.pdf&name=pravyy-radikalizm-v-germanii-politicheskiyanaliz.pdf&lang=ru&c=56ef14e374d2&page=1> (дата обращения: 21.03.2016).
16. Лихачев В.А. Политический антисемитизм в современной России (авг. 2003)/В.А. Лихачев//Официальный сайт информационноаналитического центра «Сова». — Режим доступа: <http://xeno.sova-center.ru/1ED6E3B/216049A/2187577>.
17. Марсель Фюрстенау. Как "штази" пыталось проникнуть в неонацистские группировки в ФРГ [Электронный ресурс] / Марсель Фюрстенау // DW на русском. – 2019. – Режим доступа до ресурсу: <https://www.dw.com/ru/%D0%BA%D0%B0%D0%BA-%D1%88%D1%82%D0%B0%D0%B7%D0%B8-%D0%BF%D1%8B%D1%82%D0%B0%D0%BB%D0%BE%D1%81%D1%8C-%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%BD%D0%B8%D0%BA%D0%BD%D1%83%D1%82%D1%8C-%D0%B2-%D0%BD%D0%B5%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D1%86%D0%B8%D1%81%D1%82%D1%81%D0%BA%D0%B8%D0%B5-%D0%B3%D1%80%D1%83%D0%BF%D0%BF%D0%B8%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%BA%D0%B8-%D0%B2-%D1%84%D1%80%D0%B3/a-47214668>.

- 18.Партійна система України до і після майдану: зміни, тенденції розвитку, суспільні запити. Інформаційно-аналітичні матеріали до Міжнародного круглого столу «Партійна система України на сучасному етапі: виклики, проблеми, суспільні очікування» 16 вересня 2015р. [Електронний ресурс] // Центр Разумкова. – Електронні дані. – Режим доступу: http://www.ucers.org/upload/1442416518_file.pdf (дата звернення 5 січня 2015 р.) – Назва з екрана.
- 19.Патнем Р. Гра в кеглі наодинці: занепад соціального капіталу Америки [Електронний ресурс] / Роберт Патнем // Незалежний культурологічний часопис « Ї». – Електронні дані. – Режим доступу: <http://www.ji.lviv.ua/n21texts/putnem.htm> (дата звернення 10 лютого 2015 р.). – Назва з екрана.
- 20.Політична партія «Правий сектор» [Електронний ресурс] // Центральна виборча комісія. Позачергові вибори народних депутатів України 2014 р. – Електронні дані. – Режим доступу: <http://www.cvk.gov.ua/pls/vnd2014/WP502?pt001f01=910&pf7171=158> (дата звернення 1 липня 2015 р.). – Назва з екрана.
- 21.Політична партія Всеукраїнське об'єднання «Свобода» [Електронний ресурс] // Центральна виборча комісія. Вибори народних депутатів України 2012 р. – Електронні дані. – Режим доступу: <http://www.cvk.gov.ua/pls/vnd2012/WP502?PT001F01=900&pf7171=71> (дата звернення 1 липня 2015 р.). – Назва з екрана.
- 22.Політична партія Всеукраїнське об'єднання «Свобода» [Електронний ресурс] // Центральна виборча комісія. Позачергові вибори народних депутатів України 2014 р. – Електронні дані. – Режим доступу: <http://www.cvk.gov.ua/pls/vnd2014/WP502?pt001f01=910&pf7171=155> (дата звернення 1 липня 2015 р.). – Назва з екрана.
- 23.Політична партія Конгрес Українських Націоналістів [Електронний ресурс] // Центральна виборча комісія. Позачергові вибори народних депутатів України 2014 р. – Електронні дані. – Режим доступу:

- <http://www.cvk.gov.ua/pls/vnd2014/WP502?PT001F01=910&pf7171=207>
(дата звернення 1 липня 2015 р.). – Назва з екрана.
24. Політична партія Українська національна асамблея [Електронний ресурс] // Центральна виборча комісія. Вибори народних депутатів України 2012 р. – Електронні дані. – Режим доступу: <http://www.cvk.gov.ua/pls/vnd2012/WP502?PT001F01=900&pf7171=121>
(дата звернення 1 липня 2015 р.). – Назва з екрана.
25. Правый радикализм в современной Европе: сб. науч. тр. / [под ред. С. В. Погорельской]. – М.: ИНИОН РАН, 2004. – 181 с.
26. Програма ВО «Свобода» – Програма захисту українців [Електронний ресурс] // Всеукраїнське об'єднання «Свобода». – Електронні дані. – Режим доступу: <http://svoboda.org.ua/party/program/> (дата звернення 25 липня 2015 р.). – Назва з екрана.
27. Програма політичної партії «УНА-УНСО» [Електронний ресурс] // УНА-УНСО. – Електронні дані. – Режим доступу: <http://unso.in.ua/sites/default/files/pictures/news/2015/Decem/programma.pdf> (дата звернення 17 березня 2016 р.). – Назва з екрана.
28. Рева Т. С. ПРАВОЕКСТРЕМІСТСЬКІ ПАРТІЇ: ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ [Електронний ресурс] / Тетяна Сергіївна Рева. – 2013. – Режим доступу до ресурсу: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILE=&2_S21STR=vdakkm_2013_3_49.
29. Романюк А. Крайні праві політичні партії – як нова сім'я політичних партій країн Західної Європи / Анатолій Романюк // Вісник Львівського університету. Серія міжнародні відносини. – 2005. – Вип.15. – С.131-141.
30. Романюк А. Трансформація політичної системи України та Польщі в умовах європейської демократії / Анатолій Романюк, Любомир Сkochиляс. – Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. І. Франка, 2004. – 207 с.

31. Сокурєнко Є. За п'ять років у світі на 320% зросла кількість терактів з боку ультраправих – огляд звіту Радбезу ООН [Електронний ресурс] / Єлизавета Сокурєнко // Центр прав людини ZMINA. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <https://zmina.info/articles/u-ssha-ta-yevropi-na-320-zrosla-kilkist-teraktiv-z-boku-pravoradykalnyh-ruhiv-korotko-perepovidayemo-zvit-rady-bezpeky-oon/?fbclid=IwAR0DhzZyXGIgXTmZ8WsuDewIAWXwmYa-3-P2LILcZwMiRBVcRVwBuZQA5L4>.
32. Тези до Стратегії розвитку України до 2020 року [Електронний ресурс] // Право народу. – Електронні дані. – Режим доступу: <http://pravonarodu.org.ua/tezi-do-strategiyi-rozvitku-ukrayini-do-2020-roku/> (дата звернення 21 грудня 2015 р.). – Назва з екрану.
33. Тоганова Н.В. О движении ПЕГИДА и проблемах миграционной политики в ФРГ [Электронный ресурс] // URL: http://www.imemo.ru/index.php?page_id=502&id=1468 (дата обращения: 10.03.2016).
34. Українська Національна Асамблея [Електронний ресурс] // Центральна виборча комісія. Облікова картка партії (виборчого блоку партій). 31.03.2002 Чергові вибори. – Електронні дані. – Режим доступу: <http://www.cvk.gov.ua/pls/vd2002/WEBPROC0V> (дата звернення 1 липня 2015 р.). – Назва з екрану.
35. Українська Національна Асамблея [Електронний ресурс] // Центральна виборча комісія. Облікова картка партії (блоку). Вибори народних депутатів України 26 березня 2006 року – Електронні дані. – Режим доступу: <http://www.cvk.gov.ua/pls/vnd2006/wbp001> (дата звернення 1 липня 2015 р.). – Назва з екрану.
36. Умланд А. Націонал-екстремізм, що не відбувся? [Електронний ресурс] / Андреас Умланд, Антон Шеховцов // Політична критика. – Електронні дані. – Режим доступу: http://www.shekhovtsov.org/articles/AntonShekhovtsov_Andreas-Umland-

- National_Extremism_that_Failed.pdf(дата звернення 15 липня 2015 р.). – Назва з екрана.
- 37.Хто такі неонацисти та чи є вони в Україні [Електронний ресурс] // ГО "Громадське". – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://hromadske.ua/posts/neonatsysty>.
- 38.Чому неонацисти не хочуть називати себе неонацистами [Електронний ресурс] // Громадське. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://hromadske.ua/posts/chomu-neonacisti-ne-hochut-nazivati-sebe-neonacistami>.
- 39.Шеховцов А. В. Особливості політичної культури і електоральна підтримка нових праворадикальних партій в європейських країнах / А. В. Шеховцов // Політологічний вісник. – 2008. – Вип. 37. – С. 237-246.
- 40.Шеховцов А. Новый правый радикализм в Европе как предмет исследования в отечественной и зарубежной историографии / Антон Шеховцов // Науковий вісник «Гілея»: Зб. наук. праць. – 2007. – Вип. 9. – С. 299-312.
- 41.Шеховцов А.В. Нові праворадикальні партії в сучасних європейських країнах: причини електоральної підтримки : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. політ. наук : спец. 23.00.02 «Політичні інститути та процеси» / А.В. Шеховцов ; Чорномор. держ. ун-т ім. П. Могили. – Миколаїв, 2010. – 17 с.
- 42.Martin A. Lee, *The Beast Reawakens* (Warner Books, 1998), p. 50-60.
- 43.A leaflet setting out the text of the Cotswold Agreements is in the University of Northampton's Searchlight Archive, SCH/01/Res/INT/01.
- 44.American Nazi Party [Електронний ресурс] // Federal bureau of investigation. – 1965. – Режим доступу до ресурсу: <https://archive.org/details/AmericanNaziParty>
- 45.Andreas Umland. Post-Soviet Ukrainian Right-Wing Extremism / Andreas Umland. // Russians Politics & Law. – 2013.

46. Babík M. Nazism as a Secular Religion / Milan Babík. // History and Theory. – 2006. – С. 375–396.
47. Brothers E. ISSUES SURROUNDING THE DEVELOPMENT OF THE NEO-NAZI SCENE IN EAST BERLIN / Eric Brothers. // European Judaism: A Journal for the New Europe. – С. pp. 45–50.
48. Definition of neo-nazi [Электронный ресурс] // Dictionary.com – Режим доступа до ресурсу: <https://www.dictionary.com/browse/neo-nazi>.
49. Definition of "neo-nazi" [Электронный ресурс] // Macmillan Dictionary – Режим доступа до ресурсу: <https://www.macmillandictionary.com/dictionary/british/neo-nazi>.
50. Editorial, National Socialist World 1 (1966): 3. 33 'Letters,' National Socialist World 2 (1966): 3–6
51. Fuehrer-Ex: Memoirs of a Former Neo-Nazi by Ingo Hasselbach with Tom Reiss (Random House, New York, 1996)
52. George Lincoln Rockwell, 'Commander's International Report: England!' The Stormtrooper, no. 3, November 1962, 6–10, 20–31
53. Hoyos H. NAZI TALES FROM THE AMERICAS AT THE TURN OF THE TWENTY-FIRST CENTURY / Héctor Hoyos // Beyond Bolaño / Héctor Hoyos., 2015. – С. 34–64.
54. Jackson, Colin Jordan and Britain's Neo-Nazi Movement: Hitler's Echo (London: Bloomsbury, 2017), chapter 4.
55. Jeffrey Kaplan, *Encyclopedia of White Power*, 2000
56. Jim Saleam. "Chapter Three". *The Post-Rockwell Period 1967-1978*. home.alphalink.com.au.
57. Jim Saleam. "Chapter Three". *The Post-Rockwell Period 1967-1978*. home.alphalink.com.au.
58. Kaplan, op cit, pp. 355-356
59. Karl Dietrich Bracher, *The German Dictatorship. The Origins, Structure, and Consequences of National Socialism* (Penguin, 1991), p. 581-600

60. Klikauer T. Neo-Nazis and a New Party / Thomas Klikauer. // *Jewish Political Studies Review*. – 2019. – С. 243–252.
61. Little W. Leaving a Life of Political Violence: A Neo-Nazi Steigt Aus [Электронный ресурс] / William Little // *New German Critique*. – 2012. – Режим доступа до ресурсу:
https://www.jstor.org/stable/23259393?seq=1&cid=pdf-reference#references_tab_contents.
62. Nicholas Goodrick-Clarke (2003). *Black Sun: Aryan Cults, Esoteric Nazism, and the Politics of Identity*. New York University Press. p. 88. ISBN 0-8147-3155-4. OCLC 47665567.),
63. Savitri Devi, ‘After the Deluge – We!’ available at <https://www.savitridevi.org/deluge.html>, accessed September 18, 2018.
64. Simonelli F. J. The American Nazi Party, 1958—1967 // *The Historian*. — 1995. — Vol. 57, № 3. — ISSN 0018-2370. Schmaltz W. H.
65. Staff (ndg) "Ideologies: NeoNazi" SouthernPovertyLawCenter
66. University of Northampton, Searchlight Archive, SCH/01/Res/INT/01.
67. William L. Pierce, ‘Revolution and Legality,’ *National Socialist World* 6 (1968): 5–7.
68. *wuns Bulletin*, no. 12 (1967), 3.
69. *wuns Bulletin*, no. 13 (1968), 4.
70. *wuns Bulletin*, no. 14 (1968), 3–4.
71. *wuns Bulletin*, no. 22 (1972), 11
72. *wuns Bulletin*, no. 22 (1972), 5.
73. *wuns Bulletin*, no. 23 (1973)
74. *wuns Bulletin*, no. 8 (1967), 4.
75. *wuns Bulletin*, no. 9 (1967), 4.
76. Zubok, V. M. (Vladislav Martinovich) (2007). *A failed empire : the Soviet Union in the Cold War from Stalin to Gorbachev*. Chapel Hill: University of North Carolina Press. pp. 89–90.

